

Отець ІВАН:

«ЯКЩО БУДЕ МИР У ДУШІ, ТОДІ НІХТО НЕ ЗАХОЧЕ СТРІЛЯТИ...»

Отець Іван Катькало є настоятелем двох церков Кримської єпархії УПЦ (КП) у селі Перевальному, де від ранку неділі в оточенні російських військових перебуває українська військова частина. В інтерв'ю Радіо «Свобода» він розповів, що більшість його приходу складають етнічні росіяни, і ставлення до ситуації, яка склалася на півострові, у них не одностайне. До оточеної військової частини отець Іван ходить щодня. За його словами, українські військові не планують відступати й обіцяють дотриматися присяги.

(Продовження на 2-й стор.)

Через терни — до Храму...

Отець Іван

Вої отечества чужого...

Фото В. КАЧУЛИ

9 березня — 200 років
з дня народження Кобзаря

Вічно актуальний
Тарас ШЕВЧЕНКО...

СОН

(Уривок з поеми)

У всякого своя доля
І свій шлях широкий:
Той мурує, той руйнує,
Той несим оком —
За край світа зазирає,
Чи нема країни,
Щоб загарбать і з собою
Взять у домовину.
Той тузами обирає
Свата в його хаті,
А той нишком у куточку
Гострить ніж на брата.
А той, тихий та тверезий,
Богобоязливий,
Як кішечка, підкрадеться,
Виде нещасливий
У тебе час та й запустить
Пазури в печінки, —
І не благай: не вимольть
Ні діти, ні жінка.
А той, щедрий та розкошний,
Все храми мурує;
Та отечество так любить,
Так за ним бідкує,
Так із його, сердешного,
Кров, як воду, точить!..
А братія мовчить собі,
Витріщивши очі!
Як ягнята: «Нехай, каже,
Може, так і треба».
Так і треба! Бо немає
Господа на небі!
А ви в ярмі падаєте
Та якогось раю
На тім світі благаєте?
Немає! Немає!
Шкода й праці. Схаменіться:
Усі на сім світі —
І царята, і старчата —
Адамові діти.
І той... і той... а що ж то я?!
Ось що, добрі люди:
Я гуляю, бенкетую
В неділю і в будень.
А вам нудно! Жалкуєте!
Єй-богу, не чую,
І не кричіть! Я свою п'ю,
А не кров людськую!

(ШЕВЧЕНКІАНА —
НА СТОР. 6-11)

«ОТ ЦЕ — СПРАВЖНІЙ КРИМ!»
— захоплено сказав кримський спікер
Константинов про виставку жи-
вописця Нурі Якубова. І покликав
разом з компанією У ЦЕЙ СПРАВ-
ЖНІЙ КРИМ СПРАВЖНІ РОС-
СІЙСЬКІ ВІЙСЬКА...

Читайте стор. 16

ХОТЯТ ЛИ РУССКИЕ ВОЙНЫ?

За радянської доби у ці дні радіо-та телемовлення транслювали б, напевне, «Танець маленьких лебедів». Сьогодні про події в Криму дізнаємося переважно із центральних ЗМІ, бо що хотіти від ДТРК «Крим», якщо її захоплено російськими військовими, та й раніше вона, контрольована Верховною Радою Криму, виконувала суцільно політичні замовлення парламента, які саме — показали нинішні події. Навіть наші джерела інформації серед місцевих українських патріотів до розмов не охочі, вони обмежуються єдиним словом: війна.

Все, про що мені вдалося дізнатися, — кримчани, а серед навіть частина українців за походженням, не мають нічого проти, якщо Крим буде підпорядковано Росії, не усвідомлюючи, що просто так ніхто його не віддасть, а широкомасштабна війна — це завжди кров і масові людські жертви, у тому числі, серед мирного населення, бо куля, як кажуть, — дура, вона не питає, як хто ставиться до Росії. І доля кримчан, на яких військовий контингент сусідньої держави загалом діє заспокоїливо, бо то — «свої», що врятують їх від нашествия «бандерівців», може стати трагічною.

Особливо дивує така безпечність на тлі стурбованості світової спіль-

ноти. З метою обговорення ситуації в Україні 1 березня збиралася Рада безпеки ООН, де висловилися представники США, Великої Британії та Франції, які вислухали сторони конфлікту і засудили російську інтервенцію. З російського боку говорилося, що збройне вторгнення триватиме до нормалізації ситуації в Україні, в якій було порушено угоду, укладену, з одного боку, з опозиційними лідерами, а з іншого, — з Віктором Януковичем, який мав зберігати посаду Президента до грудня цього року. Російський представник звинуватив також Європу та США, які нібито спонсорували Майдан, завдяки чому в Україні перемогли радикали.

Цікаво, що порушення угоди з Віктором Януковичем (яку, до речі, не підписала російська сторона як один із гарантів) обурило наших сусідів і викликало військове вторгнення, у той час, як порушення Росією Будапештського меморандуму, згідно з яким вона зобов'язалася гарантувати Україні цілісність і суверенітет, Москва повністю ігнорує. Підписантами Будапештського меморандуму є також США і Велика Британія, котрих, м'яко кажучи, обурило в цьому питанні позиція Кремля.

(Продовження на 3-й стор.)

Російські прапор і солдати біля Ради міністрів Криму

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
Трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Реєстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літвання з читачами - на сторінках газети.
Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редагувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (067) 650-14-22 (050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марко Вовчок, 12/14, тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-poligraf.kiev.ua
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ - ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
Генеральний директор Олександр БІЛАШ 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-65
Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019 код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnicтво@gmail.com
Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38(044) 498-23-64; +38 (050)310-56-63

СИТУАЦІЯ В КРИМУ ЗАЛИШАЄТЬСЯ НАПРУЖЕНОЮ

Ситуація в Криму наразі залишається напруженою, російські війська з півострова не виведено. Про це на брифінгу в українському кризовому медіа-центрі сказав Секретар Ради національної безпеки та оборони України Андрій Парубій, передає кореспондент Укрінформу.
«У Криму ситуація залишається напруженою. Вій-

САМОПРОГОЛОШЕНА КРИМСЬКА ВЛАДА ВІДМОВИЛАСЯ ВІД ПЕРЕГОВОРІВ ІЗ КИЄВОМ

Самопроголошена влада Криму відмовилася від переговорів із представниками Верховної Ради України, оскільки вважає нову владу в Києві нелегітимною, повідомляє Радіо «Свобода». Про це заявив Сергій Аксєнов, який називає себе прем'єр-міністром автономії.

Верховна Рада утворила робочу групу для переговорів із депутатами кримського парламенту щодо змін до конституції Криму.

Окружний адміністративний суд Києва 4 березня визнав протиправними і скасував кілька рішень Верховної ради Криму, тим самим зупинивши їхню дію, повідомила Генеральна прокуратура.

Скасовані рішення про висловлення недовіри Раді міністрів Криму і припинення її діяльності, про призначення Сергія Аксєнова на посаду голови Ради міністрів Криму, а також про організацію та проведення місцевого референдуму з питань удосконалення статусу і повноважень автономії.

Таким чином, усі дії та рішення Сергія Аксєнова як керівника Ради міністрів Криму та від імені цього органу є незаконними і вважаються такими, що вчинені без відповідних правових підстав, попередили в Генпрокуратурі.

КОМАНДУВАННЯ ВМС УКРАЇНИ ВІРНЕ ПРИСЯЗІ

Виконуючий обов'язки командувача ВМС Збройних Сил України контр-адмірал Сергій Гайдук звернувся до особового складу флоту: «Весь особовий склад командування ВМС України разом з вами зберігає вірність присязі». Про це йдеться в зверненні Гайдуда до особового складу частин та підрозділів і військово-службовців, поширеній пресцентром ВМС України, передає кореспондент Укрінформу.

«Бойові друзі! Сьогодні, у складний для нас з вами і всієї країни час, саме Військово-Морським Силам випала доля стати на захист єдиної і неподільної України. Висока мужність і відвага, готовність до самопожертвування військових моряків і морських піхотинців України, проявлені протягом останніх днів, викликали високий сплеск патріотизму в нашій державі та підтримку в світі. Народ України, якому кожен з нас склав присягу на вірність, представники багатьох національностей гордяться вашою стійкістю і вірністю», — йдеться у зверненні.

«Жодна з військових частин флоту не склала зброю і не зрадила власному народові», — зазначає виконуючий обов'язки командувача Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

Контр-адмірал Сергій Гайдук підкреслив: «Весь особовий склад Командування разом з вами залишається вірним присязі. Я вдячний всім вам і вірю в кожного з вас». Він також висловив переконання «в рішучості і правильності наших дій».

Колишньому командувачу Військово-Морських Сил України Денису Березовському оголошено про підозру у вчиненні злочину. Про це Укрінформу повідомили у відділі зв'язків зі ЗМІ Генеральної прокуратури України.
«Екс-командувачу ВМС Збройних Сил України Де-

ська Росії не виведені», — сказав А. Парубій.

Він зауважив, що минулої ночі в АРК було дві спроби захопити українські військові частини, вони локалізовані ще на підступах.

Водночас А. Парубій зазначив, що минулої ночі «було менше надзвичайних ситуацій і конфліктів біля українських військових частин».

Секретар РНБОУ висловив сподівання, що «найближчими днями ситуація стабілізується». У цьому контексті він зауважив, що наразі в Криму перебуває Місія ОБСЄ.

Отець ІВАН: «ЯКЩО БУДЕ МИР У ДУШІ, ТОДІ НІХТО НЕ ЗАХОЧЕ СТРІЛЯТИ...»

(Закінчення.
Поч. на 1-й стор.)

— Ніхто не виходить із території, лише командири. Я їх запитую, вони відповідають: мовляв, не переживайте, все добре, йдуть переговори.

— Українські військові перебувають в оточенні?

— Так, вони перебувають в оточенні. По периметру зовні стоять російські війська.

— Як давно це триває?

— Вчора зранку і сьогодні цілий день. Ставлять ультиматуми, що якщо вони не здадуться, то будуть штурмувати. Але ми вже чули ці ультиматуми кілька разів. Вчора ми стояли живим щитом, сьогодні інші стоять живим щитом. Тобто постійно є живий щит із простих людей, може, це стримує, а може, якісь інші фактори, важко сказати.

Вчора після служби я зі своїми прихожанами вийшов із храму, то ми стали відразу, бо нас попросили. Сказали, що є агресивна поведінка з боку російських простих людей. Ми стали, трохи пом'якшили це, до вечора все залагодилося.

— Ця агресія була з боку частини місцевих жителів?

— Місцевих і привезених. — Тобто не російські, а просто привезені якісь росіяни?

— Так. Військові просто по периметру стоять, вони не входять у контакт. Я вчора взяв їх усіх покropив свяченою водичкою і побажав, щоб вони ніколи у своєму житті не стріляли, щоб їм не знадобилася зброя. Пройшов біля кожного їхнього солдата. Вони нормально відреагували на це, навіть хрестилися.

— Ви кажете, що з частини зараз виходять лише команди-

ри. В якому вони бойовому дусі?

— Вони сказали, що будуть стояти до кінця. Ми, кажуть, склали присягу і виконаємо її.

— Як жителі села Перевального ставляться до цієї ситуації?

— Розділилися люди. Одні погано ставляться, а інші радіють.

— Радіють тому, що російські війська перебувають на їхній території?

— Так, що російські війська прийшли.

— Як у ці дні поведитися Ви, як священник, і представник духовенства в сусідніх населених пунктах? Чи Ви обрали для себе якусь тактику поведінки зараз?

— Тактика в мене одна: заспокоювати і молитися за цих людей. Я сьогодні був серед цих людей — які по інший бік барикади, так би мовити, — з них багато є моїх прихожан. Декого я соромив, казав, мовляв, як це так, що ти не дбаєш про Україну, а дбаєш про чужі війська. З деким просто говорив, заспокоював. Тобто до кожного підходив і кожному різне говорив, бо в усіх різний стан. Я казав: сійте любов, і добро, і мир у душі. Якщо буде мир у душі, тоді не буде війни, ніхто не захоче стріляти....

«ПОЖАЛУЙСТА, ПРЕЗИДЕНТ ПУТИН, УБЕРІТЕ ЕТИХ СОЛДАТОВ!»

Здравствуйте! Мене зовут Софія. Мене 4 года. Я живу в Симферопле. Мой дедушка живет в Ейске, а бабушка — во Львове. Я их очень люблю! Пожалуйста, Президент Путин, уберите этих солдатov страшных с масками и автоматами. Я не могу гулять как раньше по своему городу и улыбаюсь. Остановитесь хоть на минутку, посмотрите в окно. Уже пришла весна. Скоро распустятся цветы, запоют птицы. А вы хотите войны. Подумайте, как вы будете дальше жить, зная, что из-за вашей прихоти погибли люди, которые ничего плохого не сделали. И еще я хочу вам сказать, что мы — не фашисты!

Ссылка на видеобрашение Софии к Путину из Крыма — <http://www.youtube.com/watch?v=9HM4BiI-M-4>

Інші звернення українців до російського президента — на 11-й стор.

БАЙКАМИ ПРО БАНДЕРІВЦІВ

лякала севастопольців шахрайка з Одеси

Жінка зі сльозами на очах, яка розповідала севастопольцям про прихід фашистів в Одесу, дійсно виявилася одеситкою, але при цьому шахрайкою Марією Ціпко (Тарасенко). Про це повідомляють місцеві ЗМІ.

На мітингу у Севастополі заплакана жінка на камери журналістів яскраво розповіла про фашистську окупацію і жахи, що творяться на вулицях Одеси. Вона повідомила, що привезла з Одеси дві тисячі підписів на підтримку кримського референдуму. За її словами, за поїзду в Крим бандерівці обіцяли її розстріляти і погрозували убити її дітей, а щоб зібрати гроші на дорогу, одесити на Куликовому полі збирали «по рублю, по два».

Ніна Павлівна

Люди по відео і фотографіям пізнали у ній Марію Ціпко. Жінка вишукувала клієнтів, особливо іноземців, у яких виникали ті або інші проблеми. За винагороду обіцяла їх вирішити. В одному випадку представлялася коханкою племянника Віктора Януковича.

В іншому — говорила, що в Кремлі сидить її сестра Надя. Розповідала про зв'язки в Управлінні з боротьби із організованою злочинністю тощо. Довірливі громадяни викладали гроші, і на цьому усе закінчувалося.

Окрім великого шахрайства, Ціпко не гребувала і дрібними обманами: організувала дешеві тури по 200 євро по святих місцях та інше. «Досі їдемо», — з сумною посмішкою говорить ошукана вчителька школи № 38.

Журналістам вдалося поспілкуватися з сусідами жінки, які повідомили, що вона — «професійний гастролер». «Вона тут усім гроші вина, — розповіли сусіди. — З нею взагалі краще не зв'язуватися». До речі, обдурені люди неодноразово заявляли на шахрайку в міліцію, але правоохоронні органи ніяк не реагували на заяви.

«КРИМ, МИ З ВАМИ!»

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича запрошує до себе студентів із Криму. Таке рішення було ухвалено на засіданні ініціативної групи, до якої увійшли викладачі вишу, повідомила на мітингу на Центральному площі проректор ЧНУ Тамара Марусик.

«Ми вирішили запросити до нас студентів Таврійського національного університету імені Вернадського та студентів інших вищих навчальних закладів. Можливо, 15-20 осіб, на тиждень-два. Щоби вони відвідували пари разом з нашими студентами, щоб ознайомилися з нашою культурою, з нашими традиціями, менталітетом. І потім вони поїдуть додому і скажуть своїм однокурсникам, батькам про те, що тут не вбивають, не б'ють. Тут нема «бандерівців». Тут є люди, які в гаслах пишуть: «Крим, ми з вами!», — сказала Тамара Марусик, передає кореспондент Укрінформу.

Українська громада Сімферополя висловлює співчуття капітану 1 рангу у відставці Миколі Федоровичу Дубровському з приводу смерті його дружини НІНИ ПАВЛІВНИ.

Вона була справжньою бойовою подругою, надійно забезпечувала мир і спокій в родині, виховала достойних дітей, що дозволяло чоловікові повністю віддавати себе військовій службі.

Світла пам'ять про Ніну Павлівну завжди залишиться в наших серцях. Вічна їй пам'ять.

ХОТЯТ ЛИ РУССКИЕ ВОЙНЫ?

(Закінчення.
Поч. на 1-й стор.)

Те, що четвертий президент України й досі вважає себе чинним, з'ясувалося під час його прес-конференції, яку він провів у російському місті Ростові-на-Дону. Пан Янукович зауважив, що опозицією, за підтримки Заходу та США, було влаштовано «театралізоване дійство за участю бойовиків», а нову владу він називає нелегітимною. Заодно всіх прибічників Євромайдану Віктор Федорович чомно назвав подонками, націоналістами і «бендерівцями».

Колишній міністр оборони та очільник СБУ Євген Марчук повідомив, що план, який втілюється сьогодні в Криму, розроблено спецслужбами Росії, і найважливіше — не піддається на провокації, які мають на меті спонукати українців до застосування сили. А оскільки досі вдається від цього ухилитися, Росія застосовує відверту дезінформацію. Йдеться, зокрема, про 14 тисяч українських біженців до Росії, яких насправді не було. А під час прес-конференції, яку проводив голова ВР АРК Володимир Константинов, прозвучало запитання: скільки громадян Росії вже загинуло в Криму? Спікер не підтвердив і не спростував подібних фактів, але зауважив, що на нього нібито було здійснено напад представниками «Правого сектора», хоча не пояснив, як же конфлікт вдалося розв'язати без будь-яких наслідків. Відповідаючи на чергове запитання, очільник парламенту, зокрема, покаржився, що мешканці півострова перебувають у постійній напрузі «від страху перед нацистською бандою», тобто «загонями із Києва». Пан Константинов пояснив також, що всіх озброєних людей, які є на півострові, новий голова уряду С. Аксьонов уже підпорядкував собі, і всі вони, за версією спікера, припинили підкорятися Києву. Хоча насправді захоплення військових частин поки що

не дало бажаного результату: українські вояки не зраджують присязі. На запитання щодо кримських татар, які, за словами голови Меджлису Р. Чубарова, мають намір відстоювати український статус Криму і є стабілізуючим фактором на півострові, В. Константинов заявив, що кримська влада працює «в повній взаємодії з татарами», а Рефат Чубаров їх закликає лише до спокою.

Те, що кримським татарам місцева влада обіцяє золоті гори, тобто такий комплекс підтримки, який ніколи б не змогла собі дозволити Україна, за останні дні в телеэфірі звучало неодноразово, але чи збирається спонсорувати ці обіцянки Російська Федерація — це ще питання, і чи поділяться у разі такої допомоги з ними проросійські вельможі — питання теж. Думається, що кримські татари ще не забули, правонаступницею якої держави, і не лише формально, але й щодо тоталітарного режиму, є Росія, як і про те, ким було здійснено нищівну депортацію їхнього народу. «Ми довгі роки були нацменшиною в Україні, тому розуміємо проблему татар», — підсумував пан Константинов.

Той факт, що російськомовне населення Криму, яке ідентифікує себе з росіянами, обурюється з приводу свого статусу національної меншини, знають всі мешканці півострова. Тому ці амбітні люди, «великороси», які переважають в кримському суспільстві, навряд чи могли зрадіти, почувши виступ лідера ВО «Свобода» Олега Тягнибока, звернений до кримчан, який багаторазово трансливався по телебаченню і в якому О. Тягнибок гарантував «національним меншинам України» права, згідно із Конституцією. Замість того, щоб дійсно заручитися симпатією російськомовних жителів півострова, народний депутат лише наступав їм на болючий мозоль.

Не виключаю, що найсуттєвішою причиною конфлік-

ту, який сьогодні погрожує вирости до масштабів світової війни, є слова цього ж партійного лідера про бажану ліквідацію автономного статусу Криму. І справа не в тім, що з цим слід погодитися, а в тім, що є питання, яких потрібно торкатися надзвичайно обережно і вчасно.

Кримська територіальна автономія, якій немає аналогів у світі, дозволила встановити тут свої правила гри. Уряд, Верховна Рада, 24 міністерства та відомства, інші владні органи найвищого статусу, — все це неможливе в рядовій області України, і навіть думка про те, що звичайний комплекс владних інституцій можна втратити, викликає повне несприйняття у тих, на кого працює автономний статус. Тож останні понад двадцять років і тояться розмови про збереження та наповнення його делід ширшими правами.

Почувши звуки сирен, люди ще й сьогодні жартують: «Поїхав Мешков!». Бо добре пам'ятають цього, образно кажучи, клоуна в якості президента держави Крим. Те, що на провідних владних посадах у нас чомусь опиняються не найкращі, а найбезсоромніші, вже стало традицією. Своїми порожніми обіцянками та втечею до Москви Ю. Мешков, котрим захоплювалася більша частина кримчан, скомпрометував ідею кримської державності, до якої сьогодні намагаються повернутися люди, що опікувалися на початку дев'яностих років накопиченням стартових капіталів. Не буду вдаватися до того, як це відбувалося і які мали псевдо в кримінальних колах нині авторитетні кримчани, бо цей шлях свого часу був досить типовим. Інша справа, яка доля може чекати новітню державу Крим після референдуму, призначеного паном Аксьоновим спочатку на 25 травня цього року, а тепер вже на 30 березня.

Відомо, що Крим — регіон дотаційний і, зосередивши всю повноту влади в своїх руках, нинішні кримські високопосадовці навряд чи щось

змінять тут докорінно. Аби не повторювати сценарій майже двадцятирічної давнини, автономія швидше за все одразу ж попроситься до складу Росії, і станеться це вже в нинішньому році. Не випадково ж Крим сьогодні контролюється іноземними військами, і задля цього Росія готова пожертвувати залишками міжнародного авторитету, ба, більше — ступити на шлях холодної війни із провідними державами світу.

І даремно нова українська влада та українські громадяни охоплені сьогодні почуттями провини через ситуацію, що склалася на півострові. А висловлюється це в різний спосіб — відповідно до інтелектуальності та душевної щедрості тих, хто демонструє відповідні емоції. В цьому світлі телеведучі і цілі українські регіони переходять на російську мову спілкування. А пересічні «бандерівці», про яких працівник російського опозиційного телеканалу «Дождь» каже, що це нова нація, представників якої насправді ніхто ніколи не бачив, звертаються до кримчан зі словами: «Ми любимо вас! Ви не зможете без нас, як і ми не зможемо без вас!». А широковідомо сьогодні лікарка з титулом професора, душа медичної служби Майдану Ольга Богомолець готова поділитися з кримчанами гуманітарною допомогою, яка накопичилася в Києві.

І цим широким людям не просто збагнути, що події в Криму, які є сьогодні загрозою не лише Європі, вибудовувалися довго й ретельно і є передовим катастрофічною поразкою української державницької ідеології на півострові, тож протидіяти цьому наступу, який здійснювався на свідомість кримчан десятиліттями, не так вже й просто.

Ще на початку минулого літа за рахунок підневільних бюджетників у Криму було зібрано кількатисячній «антифашистський» мітинг, ідеї якого постійно підживлювалися в суспільстві кримськими підпорядкованими владі

ЗМІ. Суттєво, що ні в межах, ні за межами автономії це нікого не хвилювало. І не варто звинувачувати у всьому Віктора Януковича, бо то була лише чергова хвиля бруду, який виливався в Криму на Українську державу упродовж всього періоду її існування.

Разом з появою Євромайдану в Києві хвиля перетворилася на суцільне виверження магми. Особливо старалася ДТРК «Крим» зі своєю «Открытой политикой». На шоу запрошувалися найодіозніші особи, такі, як Володимир Колесніченко, Сергій Цеков, Костянтин та Михайло Бахареві, котрі виголосили ідеї відокремлення Криму, федералізації України, оспівували кримський «Беркут», що гідно дає відсіч «бандерівським бандитам». Останнім часом навіть для проформи на передачу не запрошувалися представники «інакомислячих». Це справляло враження єдності щодо цих питань усіх мешканців півострова. Люди починали вірити, що львівський поїзд, пасажирів якого зустрічала на вокзалі міліція та обшукувала, дійсно міг доправити до Криму десант озброєних «фашистів» із Західної України. Їх шукали всюди, на них чекали вдень і вночі, втягуючи в цю істерію все ширші кола населення. Хоча сам пан Аксьонов якось заявив журналістам, що насправді фашистів у Криму немає, але він «так говорив і буде говорити».

Тож вторгнення російських військ багато кримчан і сприйняла позитивно — це дозволяло розслабитись й не боятися більше «фашистів». І насправді мовний закон «Колесніченка-Ківалова», який скасувала чинна влада, тут не відіграв помітної ролі, оскільки він нічого не змінив ні в освітній галузі, ні в побуті кримчан. Єдине, що я помітила, це Верховна Рада АРК знову стала називатися Верховним Советом та було перекладено російською деяку рекламу. Оце, власне, і все, що прижилося в Криму україномовного. Як до ухвалення цього провокаційного закону, так і після в Сімферополі місяцями було не чути українського слова, російською залишалася мова на-

вчання більш як у 90% кримських шкіл, наша єдина на півострові регулярна україномовна газета, позиція якої відрізнялася від загальнокримської, продавалася в роздріб лише в Києві.

З України на Крим завжди дивилися надто поблажливо — чим би дитина не тішилася, аби не плакала. Але ж вона плаче! І сьогодні це може стати справжнім дощем кривавих сліз.

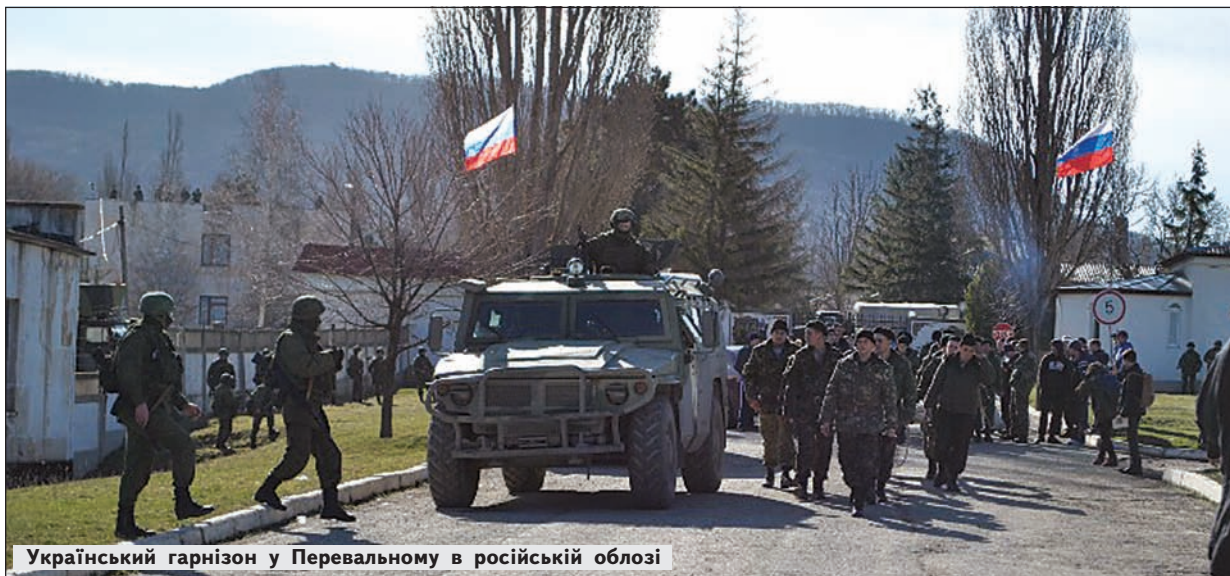
Україномовні та російськомовні жителі Криму 2 березня зібралися на мітинг біля пам'ятника Тарасові Шевченку, аби попросити у Президента Путіна не захищати їх від загрози, якої насправді немає, вірніше, поки що не було, бо вже відомий випадок побиття людини, яка говорила по телефону українською мовою. Зараз ця людина, прізвисько котрої просили не розголошувати, в лікарні. Але сьогодні нам шкода лише героїв «беркутівців», адже їм, за словами пана Аксьонова, «почали влаштовувати публічні катування».

З якими втратами вийдемо із цієї кризи, що «прославила» Крим на увесь світ? Чи, перефразовуючи слова Степана Хмари, які доречно і не доречно цитувалися більше десятиріччя, Крим дійсно стане російським або безлюдним?

На цьому б і зупинилася, аби не остання передача громадського телебачення в традицій та за участю Савіка Шустера. З неї стало відомо, що пошуки фашистів в Україні зніщівано російськими спецслужбами, які не лише мали вплив на нашу державу, але й обіймали певні посади в органах безпеки України. З'ясувалося також, що два останні міністри оборони та очільники СБУ були громадянами Росії, і запрошували їх на роботу Віктор Янукович. А плоди діяльності ФСБ поширилися по всьому світу. Про це повідомила Руслана Лижичко із Брюсселя, де її обережно розпитували, чи були на Майдані портрети Гітлера та про інші прояви фашизму в Україні.

Сьогодні — прощена неділя, та чи зможе український народ коли-небудь простити того, хто і досі вважає себе його президентом?

Тамара СОЛОВЕЙ

Український гарнізон у Перевальному в російській облозі

Озброєні російські солдати на вулицях Сімферополя

У КРИМУ МІТИНГУВАЛИ ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ

Проти війни, російської окупації і сепаратизму минулої неділі мітингували біля пам'ятника Тарасові Шевченку в Сімферополі. Як повідомляє кореспондент Радіо «Свобода», на заклик новоствореної Всекримської української ради відгукнулося понад півсотні людей.

Після короткого молебня за мир, який відслужив архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент, учасники висунули вимогу до російських військових покинути територію півострова, закликали кримчан різних національностей спільно виступити проти, аби при-

пинити агресії з боку Москви.

«Крим та Україна — єдине ціле, просимо українців Великої України не кидати нас», — заявив на мітингу координатор Всекримської української ради Андрій Шекун.

* * *

У Криму для захисту інтересів місцевих етнічних українців низка громадських організацій створила Всекримську українську раду, повідомив координатор Ради Андрій Шекун. За його словами, головними цілями об'єднання є гуманітарні — захист українських меншин Криму в умовах російської окупації і

сепаратистського режиму.

Він повідомив, що Всекримська українська рада збиратиме інформацію про порушення прав українських громадян різних національностей в Криму і передаватиме ці дані міжнародним організаціям. Крім того, Рада координуватиме діяльність українських та проукраїнських організацій півострова, контактуватиме з владою і громадськістю.

* * *

Українці Криму закликають українську владу вжити всіх заходів для захисту спокою та безпеки кримчан,

а від європейських структур очікують впливу на позицію Росії щодо сепаратистських настроїв.

«Закликаємо з метою запобігання війні в Криму та Україні загалом: український народ — захистити всіх громадян України, що проживають у Криму; владу Української держави — негайно вжити заходів для забезпечення миру, спокою та безпеки кримчан», — йдеться в заяві українців Криму до світової спільноти та народу України, передає «Інтерфакс-Україна».

У заяві також просять ядерні держави-гаранти територіальної цілісності та безпеки України — Велику Британію, США, Францію та Китай, згідно з Будапештським мемо-

рандумом, вжити заходів для запобігання іноземному втручання у внутрішні справи нашої держави.

Кримські українці, крім того, закликали ООН, ОБСЄ, ЄС та Раду Європи вплинути на позицію Росії щодо неприпустимості провокації сепаратизму в регіонах України, зокрема в АР Крим та м. Севастополь.

Заяву українців Криму підписав лідер громадської організації «Кримський центр ділового та культурного співробітництва «Український дім» Андрій Шекун та архієпископ Сімферопольський та Кримський Української православної церкви Київського патріархату Климент.

ХОВАЛИ ІГОРЯ - БІЙЦЯ «НЕБЕСНОЇ СОТНІ»...

Трагічні дні. В скорботі Україна. Гіркий наш біль відчула вся Земля. А десь далеко у висотах синій Небесна Сотня з Богом розмовля...

Ігор Ткачук загинув 20 лютого на Майдані. Загинув від кулі снайпера, виборюючи краще майбутнє для своїх дітей і для всього українського народу. Знайомі «світличани» з Коломиї просили написати про героя-прикарпатця, адже, за їхніми словами, Ігор був дуже хорошою люди-

ною. І ось я у Великій Кам'яниці — це кілометрів за 15 від Коломиї. Перше, що кидається у вічі, — велика кількість автовок і людей на вулицях. Здається, піврайону приїхало ховати Ігоря. Багато молодих дівчат і хлопців, хоча не бракує і літніх людей, і людей середнього віку. У багатьох на очах сльози, але разом з тим відчувається велике патріотичне піднесення. Натопв великий і мобілізований — таке у мене склалося враження. Без п'яти хвилин повстанська армія.

миліона чеченцев. Я потерял на этих войнах родителей и младших братьев. А завтра, 23 февраля, — день депортации чеченцев и ингушей, где мои родители потеряли своих родителей. Пока мы разобщены и выжидаем, что все само рассосётся, череда преступлений этого монстра не прервется. В новейшей истории борьба за свободу Украины только начинается. Необходим мощный антиимперский фронт от Франции до Камчатки, от Чечени до Ингерманландии, иначе агрессивные поползновения не прекратятся.

Лист Дені Тєпса був, як ніколи, доречним. Розповів про нього родичам і односельцям Ігоря Ткачука. Ми пригадали період героїчної боротьби чеченського народу за свою свободу і з сумом подумали про те, що й на двадцять третьому році української незалежності нам доводиться ховати своїх героїв. Причому героїв, які загинули у внутрішніх конфліктах. Отже, щось було не так в розбудові нашої державності. Що ж саме?

«ЗДРАВСТВУЙ, МАЛЬЧИК ЗА СЕРЫМ ЩИТОМ, ВЫПОЛНЯЮЩИЙ МЕРЗКИЙ ПРИКАЗ...»

Ці поетичні рядки пульсували в скронях постійно, коли бачив величезний, багатотисячний натовп, що ріс-ростався біля садиби Ткачуків і вже заповнив собою дві сільські вулиці. Ховали героя, ховали хорошу людину. А вбив же його наш громадянин, не виключено, що також українець. Звідки ж з'явилися такі, явно антиукраїнські, антилюдські сегменти суспільства? Хто виховував «беркутівців», хто зробив їх такими жорстокими? І хто організував ефективне ідеологічне прикриття, яке досі забезпечує любов (хай і не всенародну, але значної частини населення) до цих захисників несправедливої влади. Пересічний галичанин та й киянин навіть буде здиво-

ваний, коли дізнається, що на Південному Сході «беркутівців» можуть сприймати інакше, ніж сприймають вони самі. Але це наші реалії: *Их предавали сотню раз И снова — предадут иуды.* Стоял ОМОН,

стоял СПЕЦНАЗ.

Стояли мальчишки — как чудо...

Людей, які захищали злодія, важко назвати захисниками справедливості. В кращому випадку серед них є більш жорстокі і менш жорстокі люди. На останню категорію, очевидно, частково доведеться спиратися новій владі при формуванні нових спецпідрозділів. Хай і під іншою назвою, але ж вони будуть, бо потрібні. Важливо, щоб керівники і «політруки» таких силових підрозділів усвідомлювали, що комплектувати їх з генетичних садистів — собі ж дорожче. Це обернеться мільйонними збитками — вибиті вікна, спалені автобуси, бетеєри, камази тощо. Бо народ неминуче помститься за надмірну жорстокість. Події в Києві це довели. Людям же стійким і адекватним можна буде навіть підвищити зарплатню. І доплачувати саме за стійкість, а не за звірства. Бо якщо жорстокість не викоринити, то навіть на Сході України силовиків не любитимуть і навіть там з'являтимуться такі ось вірші:

Кучу денег притащишь домой,

Лишились без тата сини-соколята...

Год не будешь вставать с дивана,

Только помни:

на деньгах кровь,

Кровь Серезеньки Нигояна!

Цей вірш, це звернення до

«мальчика за серым щитом»

написала молода російсько-

мовна мешканка Горлівки.

Вона, на відміну від вище-

цитованої поетеси, ОМОН і

СПЕЦНАЗ не прославляє.

Цю донеччанку не вдалося

засомбувати, і вона, схоже,

добре знає «беркутівсько»-мі-

ліцейські реалії:

Когда будешь сыну и дочке

Покупать иерушки и велик,

Не забудь —

это печень и почки,

Что отбили у вас

в райотделе!

Як бачимо, ідеологічне роз-

шарування в суспільстві до-

сить велике, і з цим треба

буде щось робити. Поки що

зброя у нас одна: маємо мо-

ральну перевагу. Гинули

кращі, гинули безкорисливі.

Ті, хто агітує за Росію, за

Януковича і Путіна, гинути

за ідею не будуть. Адже ніхто

не відбирає у них право роз-

мовляти рідною мовою, ні-

хто не принижує за націона-

льною ознакою. Тож нам

треба більше розмовляти з

людьми і переконувати їх.

ПОЛОНЕНИХ

КРИМСЬКИХ ХЛОПЦІВ

НЕ ЧІПАЛИ

Так уже повелося споконві-

ків, що, виборюючи свободу,

українці приречені хова-

ти найкращих. Ховати зо-

всім молодих людей і людей

в розквіті сил, які ще не

виконали свого земного при-

значення. Зокрема, Ігор Тка-

чук залишив не тільки коха-

ну дружину і стареньку ма-

тусю, він мав ще й трьох

дітей. Старшому Євгену 17

років, є 12-літня донечка

Іванка, а найменшому Де-

нісові зовсім недавно ви-

повнився рочок. Тато приїз-

див на 1-річний «ювілей»

сина. А потім знову повер-

нувся на своє місце — місце

бійця Небесної Сотні.

(Продовження на 5-й стор.)

ВІН ЛЮБИВ ПРИРОДУ, ЛЮБИВ СВОЇХ РІДНИХ І СУСІДІВ

Я відразу намагався переговорити з якомога більшою кількістю людей.

Хтось підвів мене до єдиної сестри Ігоря, яка стояла поруч. Пані Орія почала розповідати, ледве стримуючи хвилювання:

— У мене 19 лютого був день народження. Я просила його: «Ігорко, не їдь, поїдеш післязавтра», а він мені: «Позич мені двісті гривень, я їду, бо треба їхати. А не даси, то все одно поїду...». Коли я через деякий час зателефонувала Марійці, його дружині, і запитала — чи Ігор ще дома, вона сказала: «Нема, вже поїхав». На другий день я пішла до мами, попросила й Марійку туди підійти, щоб відзначити мій день народження. Вона відмовилася, пославшись на погане самопочуття. Тоді я сама зайшла до Марії, ми трохи посиділи, поговорили. Через деякий час я попрощалася і пішла на автобус, раптом мені Марійка навздогін кричить: «Вертайся! Вертайся... Ігоря вбили!». Потім ми кинулися до телевізора і... впізнали його руку. Обличчя не було видно, бо хлопці, які тягнули Ігоря, затулили його собою. Але по руці ми з Марійкою безпомилково впізнали мого брата, а її чоловіка.

Потім до мене підійшла перша вчителька Ігоря — Марія Іванівна Жеменецька. Вона розповіла:

— Я вчила його з першого до четвертого класу. Боже, який це був розумний хлоп-

чик! Такий чесний, справедливий, доброзичливий... Він дуже любив своїх товаришів, поважав учителів, добре ставився до всіх людей. Добре вчився, особливо любив математику. У мене просто нема слів — це був зразковий учень і дуже хороша людина. Як прикро, що Ігоря більше немає з нами! Пригадую, як мама привела його в перший клас... А вже коли був одруженим, то, зустрічаючи мене, завжди казав: «Добрий день, Маріє Іванівно! Як ви, як ваше здоров'я?». І мене це завжди зворушувало. Я навіть не знаю, звідки у нього такий високий рівень українського патріотизму. Тоді ж була інша система, дітей виховували в радянському дусі. Але Ігор дуже любив природу, любив своїх рідних і сусідів. Загалом, любив свою країну. Ото, видно, любов до «свого», рідного і керувала ним. У той критичний для України момент він не міг стояти осторонь.

Потім односельці розповіли таке. Там, на палаховому Майдані, коли повстанці один за одним падали від куль снайперів, раптом задзвонив мобільний телефон Ігоря. На той момент прикарпатця вже не було в живих. Хтось із ополченців дістав телефон з кишені. Там висвітілося лише одне слово: «Кохана». Уявіть собі — що могли відчувати побратими у таку страшну і відповідальну мить? Як вони могли сказати Марії про смерть найдорожчої людини? А говорили ж... І не їй одній говорили слова, які завдавали пекучого болю.

«ЧЕЧЕНЦІ ЗНАЮТ, КАК ТЯЖЕЛО ХОРОНИТЬ ГЕРОЕВ...»

Коли побачив стареньку матусю Ігоря Ткачука, яка ледве пересувалася на милицях, мені раптом прийшла в голову думка: пошукати в Інтернеті якийсь вірш про Майдан, щоб потім прочитати його під час поховання. Знав, що таких поетичних творів уже з'явилося дуже багато. Знав, що навіть сільські мешканці Прикарпаття вже давно дружать з Інтернетом. І не помилився. Принаймні 21-річний односельць Ігоря Дмитро Ярема виявився досить «просунутим» господарем і мав удома комп'ютер. Через деякий час я знайшов кілька цікавих текстів. Заодно вирішив переглянути й свою електронну пошту.

Приємною несподіванкою був лист від Дені Тєпса, лідера Всесвітнього чеченського конгресу. Він знав, що у ці дні українці ховають героїв Небесної Сотні, а тому не міг не відгукнутися на цю трагічну подію:

«Слава героям! Они отдали свою драгоценную жизнь за свободу своего народа; более достойной смерти не найти. Земля им пухом. Я даже не могу писать это письмо, у меня слёзы наворачиваются. Очень сожалю, что в данное время я не с вами. Передай, если можно, наши соболезнования родным погибших героев. Чеченцы знают, как тяжело хоронить героев. Очень тяжело. За последние две войны с этим кровавым монстром — Россией у нас погибли 300 000 человек из

Плаче небо, сумує все живе...

Ненька героя

Чи мріяв він про смерть на барикадах? Звісно ж, ні. Було для кого жити — ненька, сестра, кохана дружина, діти. Дім зібрався будувати, бо як жити такій родині у невеликій сільській хаті? Але ж і по іншому вчинити не міг. Коли дивився телевизор, то навіть не міг сидіти, а стояв перед екраном, вдивляючись в обличчя тих, хто стояв на барикадах. А потім взяв і поїхав.

Люди обговорювали жертовний вчинок односельця. Поряд стояв колоритний майданівець, боєць самооборони. Колись він три дні жив у наметі разом з Ігорем. Дізнавшись, що я представляю кримську газету, майданівець раптом сказав:

— Мені запам'яталися молоді хлопці-кримчани, білші внутрішніх військ. Вони потрапили до нас у полон, і за ними прийшли батьки з Криму, щоб позабирати додому. Матері виступали зі сцени і казали, що не допускають того, щоб їхніх синів використовували як «гарматне м'ясо». Ніхто цих полонених кримських хлопців не чіпав, адже розуміли, що вони не винні в тому, що їх кинули проти народу. А ось «беркутівців» могли й побити, віддячивши таким чином за надмірну жорстокість. Але це в запалі бою, а не у спокійній обстановці. Ніхто ж їх не принижував і не катував. І не фотографувався з ними, п'яніючи від власної безкарності. Адже ми — українці, і принципово відстоюємо християнські, європейські цінності.

ЩО РОБИТИ В КРИМУ? ВІДСТОЮВАТИ ПРАВДУ, БОРОТИСЯ З ДУХОВНИМИ НАШАДКАМИ ГЕББЕЛЬСА

Ще не встиг закінчити статтю, як стало відомо про вторгнення російських військ до Криму. Думаю, що попереду багато роботи для політиків і дипломатів. Чим би не закінчилася ця авантюра, зрозуміло, що в Криму залишаться жити три великі національні общини: росіяни, українці і кримські татари. І тому кримські засоби масової інформації в жодному разі не повинні перетворюватися в засоби масової ДЕЗІНФОРМАЦІЇ. Це принципово. Бо дезінформація дорого коштує простим людям. Адже й інтенція російських військ стала можливою тільки через оцю багаторічну масовану дезінформацію. Через це й не було масової підтримки Євромайдану на Півдні і Сході України. А в соцмережах у ті дні нерідко можна було наткнути на такі ось «розумування» проросійськи налаштованих громадян:

«Ну, набереться олять кредитов, ну, будут весь хлам и вредные отходы сюда, в Украину, свозить. США осчастливит, притащите сюда натовские базы, под Россию. И пойдут гей-парады. Вы не понимаете — сейчас Янукович ни причем. Он — предатель, такой же как и те, что в Раде. Просто я не хочу, чтобы на моей земле мне указывали, на каком мне языке говорить. Не хочу, чтобы заставляли кричать, как фашисты: «Слава Украине!». Для меня это звучит, как «Хайль Гитлер!».

Звідки цей знавсілий шовінізм, звідки така україннофобія? Все звідки ж: з газет і промосковських телеканалів. Кремлю не потрібна незалежна Україна. Йому треба, щоб

було якомога більше людей, які мислять ось таким чином:

«Какие вы тупые, западенцы! Бьют вас за то, что не уважаете других и хотите, чтобы все продавали свою Родину Евросоюзу и США за деньги. Искренне жалко простых людей, которые вам поверили. А сейчас смотрим на этот шабаш в Раде и что-то не видно отличий. Делят незаконно портфели, снова берут кредиты, а везде свастика и репрессии. Уже нам запрещают говорить на русском родном, уже хотят сделать всех рабами. Теперь вот Запад за веру нашу православную взялся — на свой католический лад хотят перестроить. Гитлер того же хотел. Монголо-татары такого не творили. У Крыма хотят отобрать автономию, и даже не задумываются, почему в Крыму мирно уживаются 25 национальностей».

Ну, й каша в голові у цього пана. Як можна коментувати таку маячню? Як репресії? І де вони? Адже навіть кияни їх не помітили. Столичний поет Сергій Мальц якраз навпаки — поетично фіксує порівняно легку втечу винних у масових розстрілах:

*Тайным ходом с крыши ты удрал,
Вот и катер твой в Керчи покинул сушу,
Где сто раз себе ты расстрелял
Богом данную тебе с рождением души...*

А де цей інтернетний неук побачив свастикку? Може, Володимирів тризуб для нього є чужою символікою? А як же тоді заяви подібних русотяпів про спільні корені, про спільну коліску трьох народів — Київську Русь? Та й щодо тези «мирно уживаються в Криму» у мене є поважні сумніви. Як на мене, то далеко не мирно. І українці, і кримські татари вимушені пристосовуватися до дуже важких умов. І одним, і другим загрожує асиміляція. Інфраструктури для збереження рідної мови практично не існує. Доводиться жити в шовіністичному чаду. Не так вже це й комфортно. А після вторгнення «путінських соколів» і поготів. І українці, і кримські татари бояться виходити зі своїх будинків. Тому попереду багато роботи. І починаати треба з того, про що я говорив. ЗМІ не повинні перетворюватися на засоби масової дезінформації. Крим повинен знати правду.

НАШ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБОВ'ЯЗОК ПЕРЕД КРИМСЬКИМИ ТАТАРАМИ

На жаль, упродовж останньої чверті століття українські націонал-демократи практично не працювали в Криму. Принаймні не працювали як слід. Все ж я — оптиміст, бо

знаю: більшість кримчан відгукується позитивно на послідовну систематичну роботу. Особливо коли працювати віч-на-віч. Інколи я пробу розмовляти з кримчанами у поїздах. Говорю так: «Чому ви так боїтеся україзації? Вивчення державної мови зовсім не означає, що від вас вимагатимуть забути своєї, рідної. Галичани в 30-х роках минулого століття не тому масово йшли в ОУН, що їм доводилося вчити державну польську мову. А тому, що своєї не давали вчити. А хіба в Криму нема можливості вчитися російською? Хіба на мешканця Харкова, Луганська і Севастополя дивляться зневажливо, якщо він заговорить російською? Якраз усе з точністю до навпаки. Тому бажаю вам усім якнайшвидше прозріти і пізнати правду. Чим адекватніше ви будете ставитися до мовної проблеми, тим меншою буде ймовірність якогось «перегинів» з українського боку». Часом такі бесіди давали свої плоди, і у мене з'являлися нові друзі. Але

є над чим працювати. Про це я розмірковував, працюючи над статтею.

АНТИІМПЕРСЬКІ СТРУКТУРИ. ГОТОВНІСТЬ ДО ДІЇ

Щодо останніх подій у Криму. Тепер всім зрозуміло: треба денонсувати Харківські угоди, оскільки російський флот стає небезпечним. Потрібні шільні контакти на всіх рівнях: з поляками, чехами, прибалтами, грузинами, а також з казахами і поволзькими татарами. Безумовно, дагестанцями, чеченцями та іншими народами Кавказу. Тобто тими народами, які постраждали від російського шовінізму, від імперського гніту. Нормальні, постійні робочі контакти, взаємопідтримка і культурне збагачення, а у випадку економічного чи політичного тиску Росії на Україну — різка активізація дій. Росія повинна зрозуміти, що спиратися на шпигунів, на створення резидентур їй буде не вигідно з економічної точки зору. Бо потім буде новий наступ поневолених народів. Значно вигідніше демократизуватися, навчитися добре жити з сусідами. Бо скільки ж там газу чи нафти лишилося? Це зовсім не пацана для Росії.

«НЕБЕСНА СОТНЯ» ЗАВЖДИ БУДЕ З НАМИ

Вдалося зафіксувати хвилюючий момент: коли труну з тілом героя збиралися виносити, люди розступилися, залишився стояти на місці тільки вірний пес колишнього господаря обійстя. Я й раніше звернувся на нього увагу — стільки людей на подвір'ї, а він хоч би раз загавкав чи загарчав... Ніби відчував, що всі ці люди зібрані даремно, та й не чужі вони — господаря ховають. Таке часто спостерігав по селах: коли в хатині живуть добрі люди, то й пес злим не буває. А Ігор та Марійка були гарною парою, та й діти у них надзвичайно добрі.

«Герої не вмирають!» — почав скандувати багатотисячний натовп. Мурашки побігли по тілу — це треба було бачити і чути. Ох, як же вироsla Галичина лише за три «майданних місяці», як же вона змужніла і подорослішала в громадському сенсі. А в голові знову молоточками слова лідера Всесвітнього чеченського конгресу Дені Телеса: «Чеченці знають, як важко ховати героїв». Тепер вже й ми скуштували цю гірку пілюлю:

*Лебединой стаей
друж за дружкой
Улетала сотня в небеса —
Ангельские,
недолюбленные души
Не бойцом рожденного...*

Це рядки киянина Сергія Мальца. Гірко, що стільки чудових, цілком мирних українських хлопців загинуло, аби потім російськомовні поети з Києва, Харкова і Донбасу могли писати про Небесну Сотню з таким пієтетом.

Земля тобі пухом, Ігорю! Недаремно ти поїхав до Києва. Недаремно записався до Небесної Сотні. Герої не вмирають! Кримські українці також завжди пам'ятатимуть тебе.

Сергій ЛАЩЕНКО

КОЛИ ЗЛО СТАЄ УВИРАЗНЕННЯМ

Схоже, що в Криму сьогодні вибухають ті міни, що їх усі попередні українські адміністрації покинули напризволяще в надії, що вони в землі якось перегниють.

Напевно, оглядачі назвуть якісь помилкові кроки з боку й нинішньої влади, хоч я особисто не готовий їх у цьому випадку звинувачувати. Кримську «пружину», яка сьогодні з такою легкістю розпрямляється, стискував Путін упродовж тривалого часу, відпрацьовуючи на штабних нарадах усі деталі нинішніх операцій. Годі новому українському уряду за кілька революційних днів нейтралізувати те, що готувалося в Росії роками.

Проте за цим висновком немає песимізму. Надмір уваги до деталей може зашкодити спроможності побачити цілу картину. Недавно моя американська приятелька д-р Френсіс Форд Плюд у відповідь на мій відчай ствердила: «Жертви Майдану були потрібні, щоб виразити зло». Це правда: страхітлива бійня 18-20 лютого виразила сатанинськість зла Януковича навіть в очах його прихильників. Без цих жертв зловісна система не посипалася б.

Те саме і з Кримом. Нинішня напруга й гра мускулів (і дай, Боже, щоб не людські жертви) потрібні, щоб виразилося зло Путіна. Увиразнилося передусім в очах проросійськи орієнтованих кримчан, які мають видужати зі своєї «задивленості на Росію». Але також і в очах самих росіян, все ще заворо-

Леонід КРАВЧУК: МЕНІ 80 РОКІВ, АЛЕ Я ВІЗЬМУ ЗБРОЮ І ЗАХИЩАТИМУ СВОЮ ЗЕМЛЮ

Перший президент України Леонід Кравчук висловив свою позицію щодо ситуації в країні. Незважаючи на вік, він готовий узяти в руки зброю і захищати свою землю. Про це він написав у блозі на Сноб.ру.

«360 років ми жили в одній країні. Багато поколінь людей. Змішалося усе: сім'ї, етноси, культура... Немає такої сторінки у нашій історії, де б ми не були органічно переплетені. Велику Вітчизняну війну і Першу світову війну ми пройшли разом, ми не воювали один з одним... Мій прадід і дід воювали у Першій світовій війні разом з Росією і мають царські нагороди. Мені 80 років, але я візьму зброю і захищатиму свою землю. Кожен громадянин захищатиме свою територію як свій дім», — упевнений Л. Кравчук.

Найстрашніше, що можна собі уявити, вважає він, — це війна України і Росії. «Я не вірю, що ця війна може бути, але будь-які небезпечні дії політиків можуть призвести до конфлікту. У Раді Федерації сидять хворі люди, вони не розуміють, що говорять. Потрібно зупинитися й охолонуть», — заявив перший Президент України.

Він констатував, що сьогодні Крим окупований російськими військами, які заблокували українські військові частини, розгромили аеропорт «Бельбек» у Севастополі, блокували Верховну Раду і Кабінет міністрів АРК: «Крим живе під патронатом російських військово-морських сил. Вони вийшли за межі своєї бази і окупували Крим — фактично це захоплення території».

«Я закликаю російську вла-

дених путінськими гаслами «величі й сили» Росії. А ще в очах усього світу, який має усвідомити вже не приховану биснуватість російського реваншиста.

Сьогодні відбуваються подолання нового Криму, який уже набагато легше прийме кримськотатарську природу своєї автономії та повноти «чуттям єдиної української родини». Так розгортається перед нами феєрична «Небесна педагогіка», яка приносить спасенну надію.

Припускаю, кожен черговий аеродром, захоплений російськими солдатами в Криму, виглядає в очах накачаного кремлівського «ковбоя» дуже круто. Так само круто мали виглядати атаки на Майдан українського «Беркута».

Проте насправді все це лише спазми хворобливої гордині, яка неминуче веде своїх носіїв у пекло поразки. Зло, оголене у своїй сутності, втрачає здатність маскуватися під добро. І замість донедавної мішанини добра і зла наступає ясність, в якій добро стає нарешті спроможним мобілізуватися.

Але все стає можливим лише тоді, коли страждання і жертви увиразнюють зло. Хай же благоволенними будуть ті, що зривають його облудні покрови!

Мирослав МАРИНОВИЧ
(Фото: Роман Балук/ZIK)

ду зупинитися. Між нашими народами не повинно бути війни. Невже Росія не розуміє, що може стати агресором, а Путін — ініціатором агресії, і що це початок Третьої світової війни? Президенти приходять і йдуть, а народи живуть і житимуть. Потрібно дати право народу самому розбиратися у своїх внутрішніх справах», — вважає Л. Кравчук.

Він також заявив, що Росія порушила Будапештський меморандум й угоду по ЧФ РФ: «Україна має усі підстави звернутися до міжнародного арбітражного суду. Це буде не просто голослива заява України, що ми передумали і більше не хочемо бачити у Севастополі російський флот. Якби цей флот стояв на варті миру й спокою, я б сам ще раз проголосував за те, щоб він залишився. Але Росія розтоптала угоду».

Перший президент України висловив упевненість, що усі країни Європи підтримають нашу країну. «У мене немає жодного сумніву. Ми — об'єкт агресії. У цій ситуації нам потрібно просто бути розумними, не допускати крутих дій. Після Другої світової війни був Нюрнберзький процес. Так, він був у Німеччині. Але він може повторитися і в іншому місці», — застеріг Л. Кравчук.

Петро Вольвач, голова Кримської філії НТШ

ВШАНУЄМО 200-ЛІТТЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ НАВІТЬ В ОКУПАЦІЇ!

Кримська влада упродовж року саботувала підготовку до відзначення на державному рівні 200-ліття від дня народження Великого сина українського народу Тараса Шевченка. Ще за рік до цієї визначної дати, яку не лише українська влада, але і ЮНЕСКО оголосили роком Тараса Шевченка, українські громадські організації внесли урядовцям автономії цілу низку пропозицій щодо гідного вшанування та увічнення в Криму імені геніального українського поета, мислителя та художника. Проте жодна із цих пропозицій до цього часу так і не була виконана. Незважаючи на досить складну ситуацію в Криму та російській окупаційній режим на півострові, запрошуємо всіх свідомих українських громадян, патріотів Української держави, інтелігенцію, представників національних меншин та студентську молодь долучитись до ювілейного мітингу. **ВІН ВІДБУДЕТЬСЯ 9 БЕРЕЗНЯ 2014 РОКУ О 12 ГОДИНІ БЛЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСУ ШЕВЧЕНКУ ПЕРЕД ПАРКОМ ЙОГО ІМЕНІ.**

Громадський ювілейний оргкомітет

ЗВЕРНЕННЯ

КРИМСЬКОЇ ФІЛІЇ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ДО СВІТОВИХ ВІДДІЛЕНЬ ТОВАРИСТВА ТА НАУКОВОЇ ГРОМАДСЬКОСТІ СВІТУ

Шановні побратими та колеги! Наукове товариство імені Т. Шевченка упродовж своєї 140-літньої історії підготувало наукове та інтелектуальне підґрунтя для відновлення давньої української державності.

Знищене російською та комуно-шовіністичною імперією славетне наукове товариство поновило свою діяльність у перші роки Незалежності України.

Його Кримська філія упродовж 20-літньої історії докладала чимало конструктивних зусиль для інтеграції Криму в українське суспільство та творення нашої державності.

Члени нашого Товариства всі ці роки намагалися зміцнити міжнаціональні зв'язки між розмаїтою етнічною спільнотою Криму, повернути історичну пам'ять сотням тисяч зросійщеного українського населення півострова, сіяли правду, мир та злагоду. Оголошення війни божевільними кремлівськими маніяками у третьому тисячолітті є нечуванним викликом світовій цивілізації та злочиним не лише перед людством, Україною, але і перед власним народом. Відповідальність за це безумство, безчинство, зухвалість новітніх російських імперіалістів у рівній мірі поділяє і знахобніла кримська сепаратистська влада. Саме вона ініціювала ганебну російську окупацію Криму і влаштувала тут державний переворот. Окупаційні дійства кремлівських безумців та їхніх кримських поплічників сьогодні загрожують Незалежності України, миру та спокою у всьому світі.

Ми закликаємо всі осередки НТШ та науковців стати на захист української державності, засудити оголошення російськими мілітаристами війни в Україні та брутальну окупацію Криму. Закликаємо наукові осередки Шевченківського Товариства на усіх континентах та в усіх країнах світу, наукову спільноту, парламенти та уряди країн у цей важкий час для України підтримати український народ та засудити новітній путінський імперіалізм. Кремлівські вожді та шовіністична коричнева чума сьогодні загрожують не лише Україні, а й усьому світу.

Кримська філія Наукового товариства імені Тараса Шевченка

«СЛОВО СЕВАСТОПОЛЯ» — ДО ЮВІЛЕЮ КОБЗАРЯ

У Севастополі надруковано 5000 примірників газети «Слово Севастополя», яка присвячена 200-річчю ювілею Тараса Шевченка.

У часописі розміщена стаття Тамари Мельник «З погляду Вічності», в якій розглядаються різні аспекти значення творчості генія українського народу. На 1-й сторінці під рисунком Олександра Довженка, який зобразив Кобзаря у нетрадиційному для тих часів образі, — знаменита цитата поета «Діла добрих обновляться, діла злих загинуть».

На інших сторінках — повідомлення про події, якими відзначає ювілей школярство і студентство міста, творчість молоді. Окрема увага приділена постаті севастопольського підприємця Віталія Осадчого.

Також надруковане дослідження Ореста Скиби «Як Москва фальшувала Шевченка», в якому наведені приклади неадекватних російських перекладів віршів поета.

«Коліскова майбутніх захисників України» авторства Надії Вільної оздоблена прекрасним професійним знімком фотографа, яка працює під псевдонімом Ladna Kobiet.

Із матеріалами газети можна ознайомитись на сторінці газети «Слово Севастополя» в Мережі <http://slovo.sebastopol.ua/>

Микола ВЛАДЗИМІРСЬКИЙ

ЯК МОСКВА ФАЛЬШУВАЛА ШЕВЧЕНКА

1958 року в Москві видали «Кобзар» з майже всіма поетичними творами Тараса Шевченка. Порівнюючи московський переклад з українським оригіналом, переконуємося у фальшуванні творів Шевченка. Наведемо кілька прикладів російського перекладу слів «москаль» і «московський», що їх часто вживає у своїх творах поет.

Кожен з нас пригадує початок поеми «Катерина»: «Кохайтеся, чорнобриві, та не з москалями». Офіційні більшовицькі коментарі стверджують, що «москаль» — це «солдат». Але це слово, як ми знаємо, Шевченко вживає в інших місцях для означення національності. І тут московські перекладачі, супроти всяких засад перекладу, обходять це слово, аби тільки не образити почуття своїх читачів. У такий спосіб сфальшовано не тільки поетичні образи, а й думки Шевченка.

Ось приклади з «Розриті могили».

В оригіналі:
Ой, Богдане!
Нерозумний сину!
Подивись тепер на матір,
На свою Вкраїну!
Якби була знала,
У колісці б задушила,
Під серцем приспала...
У перекладі:
О, Богдан мой,
Сын мой милый!
Горе мне с тобою,
Что ты сделал, неразумный,
С матерью родною?
О, Богдан, когда б я знала,
Что мне жизнь судила,
Я тебя бы в колыбели
На смерть задушила.
В оригіналі:
А тим часом перевертні
Нехай підрастають
Та допоможуть москалі
Господарювати...
У перекладі:
Но растет уж перевертень...
Вырастет, поможет
Он хозяйничать
В отчизне чужаку...
У поемі «Сон», де є такі Шевченкові слова:

То город безкрай,
Чи то турецкий,
Чи то немецкий,
А може, то й московский...
У російському перекладі:
В тот город — не знаю —
То ли турецкий?
То ли немецкий?
А может быть, что и русский!
В оригіналі:
Ото дурний! А ще й битий
На кривок повірив
Москалеві. От і читай,
І йми ти їм віри!
Російський переклад:
Вот дурак!
Расписке поверил
Чиновничей!
Вот и читай их,
Не теряя веры!
В оригіналі:
Може, Москва випала
(Україну)
І Дніпро спустила
В сине море, розкопала
Високі могили —
Нашу славу.
Перекладачі сфальшували так:
Может, выжжена Украина?
Может, Днепр спустили
В сине море? Раскопали
Курганы — могилы,
Нашу славу?
В оригіналі:
А меж ними і землячки
Де-де проглядають.
По-московськи так і ріжуть,
Сміються та лають
Батьків своїх, що змалечку
Цвенькати не навчили
По-німецьки, — а то тепер
І кисни в чорних!
П'явки! П'явки!
Може, батько
Останню корову
Жидам продал, доки вивчив
Московської мови.
Україно! Україно!
Оце твої діти,

Твої квіти молодії,
Чорнилом политі,
Московською блекотою
В німецьких теплицях
Заглушені! Плач Україно!
Бездітна вдовице!
Перекладено:
А меж ними и землячки
Кое-где мелькают,
По-господски так и чешут
Да отцов ругают,
Что те, мол, не обучили
Деток своих малых
По-немецки, — а теперь вот
И кисни в чернилах!
Пьявки, пьявки!
Отец, может,
Последней лишился
Коровеньки, чтоб ты русской
Грамоте учился.
Украина!
Это твои сыновья родные,
Чернилами политы,
Под царевой беленой
В немецких теплицах
Заглушие! Плачь, Украина!
Сирая вдовица!
Поему «Великий лях» теж сфальшовано, позаяк вона є гострим обвинуваченням Москві за лихоліття в Україні:

Як все москаль позабирає,
Як розкопа великий лях.
Перекладачі огидно змінили на:
Когда начальство раскопает
И славный
Обкрадет подвал...
У Шевченка:
Як Батурин славний
Москва вночі запалила...
Перекладачі сфальшували так:
Как Батурин славный
Рать царева подпала...
.....
Ну, а в твоїй Московщині
Є чим похвалитись?
Чи чортам й тепер нічого?
Перекладено:
А в той земле царевой
Есть ли
Чем питаться?
Иль черт знает,
Как убого?
Читаємо у Шевченка:
Січ... жидвою поросла.
Та й москаль
Незгірша штука:
Добре вміє гріти руки!
Перекладачі змінили на:
Сечь Немчугою обросла.
Русские цареви слуги
Тоже греть умеют руки!
У Шевченка:
По-московськи лае...
У московській бані...
Так малий лях в Суботові
Москва розкопала...
Перекладено:
Крепкой бранью осыпает...
Царева баня...
Малый подвал раскопал...
У поемі «Стоїть в селі Суботові» є такі Шевченкові слова:
Москалики, що зазрили,
То все очухрели... —
Сфальшували на:
Царских слуг
Обьяла зависть,
Все поразорили.
А в поемі «Чигирине, Чигирине» є слова:

За що ж боролись ми з ляхами?
За що ж ми різались з ордами?
За що скородили списками
Московські ребра?

Московські перекладачі сфальшували так:

За что же панов рубили?
Орду бесчисленную били?
И острой пикой боронили
Татарам ребра?

Не пожаліли перекладачі й поезії «Сліпий», де є такі слова:

Як Січ руйнували,
Як москалі сребро, злато
І свічі забирали з Покрови...
Ляхи були — усе взяли.
Кров повипивали!
А москалі і світ Божий
В пута закували...
Російською читасмо:
Как Сечь разорали,
По церквам оклады-ризы,
Свечи забирали.
Шляхта была и все взяла,
Кровь повипивала.
А царица даже воздух
В цепи заковала.

Звісно, поетів вислів «москаль» може означати не лише «солдат», як у «Катерині», а й національність. Може, саме тому в російському перекладі вжито слово «русский». Але чистим фальшуванням позначено ті місця перекладу, де слово «московський» замінено на «царський», «царица», «крепкий» та ін. Безсоромне фальшування Шевченка і в тім, що перекладач не хоче показати ненависті Шевченка до Москви і попросту пропускає слова «Москва», «московський» або замінює іншими словами, як-от: «Москва випалила Україну і Дніпро спустила в сине море».

Коли Шевченко виокремлює москалів з інших народів, то це найкращий доказ, що він мав на увазі цілий народ, а не тільки царя, царську воячину, царський бюрократичний апарат, як це подавали московські перекладачі. Цікавий теж порядок, у якому Шевченко перераховує названі народи. Нам здається, що у тій черзі москалі не випадково на останньому місці — це свідчення справжнього ставлення Шевченка до названого народу.

Фальшуючи Шевченка, спотворюючи світлу пам'ять про нього, Москва ставила перед собою сатанинську мету: поховати вдруге Великого Кобзаря, цим разом уже в духовно-ідеальному розумінні, тобто відірвати Шевченка від українського народу. Тільки так вона могла остаточно змосковшити і поневолити Україну.

Орест СКИБА

МЗС УКРАЇНИ ЗВИНУВАЧЕ ПУТІНА У ДЕЗІНФОРМАЦІЇ СТОСОВНО ПОДІЙ В КРИМУ

Міністерство закордонних справ України звинувачує Президента РФ Володимира Путіна в дезінформації стосовно подій у Криму. Як передає кореспондент УНІАН, про це на брифінгу заявив речник МЗС Євген Перебийніс. «У ході прес-конференції ми мали змогу почути від Президента Росії Володимира Путіна, що він в черговий раз заперечує перебування російських військових на території України. Втім, численні відеозаписи телеканалів та зйомки користувачів Інтернету спростовують ці твердження. Подекуди військові навіть не приховують свого громадянства», — сказав він. Є. Перебийніс заявив, що і міністр культу-

ри Росії також вводить в оману громадян РФ. «Буквально шойно я прочитав заяву міністра культури Росії, який закликав росіян відпочивати в Криму. Він сказав, що Автономна Республіка Крим зараз є найбезпечнішим регіоном України. Інакше, як знущанням, такі заяви назвати важко», — сказав речник МЗС. Також він спростовує заяви російських чиновників про те, що в Криму б'ють та навіть вбивають громадян РФ.

***

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Валерія Лутковська, відповідаючи на запитання кореспондента Укрінформу,

сказала, що останнім часом звернень «про порушення прав російськомовного населення на території Республіки Крим не було».

Як повідомив Укрінформу голова правління Української Гельсінської спілки з прав людини Микола Козирев, він спеціально розіслав запити в усі 30 організацій, що стосуються можливого порушення прав російськомовних українців або громадян Росії. «Ще стосувалося, у тому числі, і Криму, де є п'ять приймалень УГСПЛ — у Сімферополі, Алушті, Ялті, Джанкою й Керчі. Колеги повідомили, що по усій Україні, від заходу до сходу, від півдня до півночі, не було жодного випадку — деякі говорять, що за

останні десять років, деякі, як з Харкова, що за 20 років роботи приймалень — звернень із приводу порушення культурних, у тому числі мовних, прав громадян, які говорять російською або є громадянами Росії і проживають в Україні», — сказав М. Козирев.

За даними організації, за останні півтора року до Мережі правових приймалень Криму звернулися більш як тисяча російськомовних осіб. Проте йшлося про порушення, «які можна вважати універсальними для усієї території України». Що стосується специфічних порушень, то таких заявників у Сімферопольській приймальні Мережі не було. До приймальні київського офісу УГСПЛ теж ніхто не звертався у зв'язку з дискримінацією або скаргами на переслідування за ознакою приналежності до російськомовних громадян або громадян Росії, які проживають в Україні.

ОДНІЄЮ з причин сьогоднішніх непорозумін і протистоянь в Україні називають тотальну сплановану дезінформацію. І стосується це не лише внутрідержавних наших проблем: пригадайте, як Росія приймала рішення про введення своїх військ до Криму, — бо там, мовляв, гинуть їхні співвітчизники (зовсім як за Геббельса: чим неймовірніша брехня, тим легше в неї повірять...).

Інформаційна війна проти України точиться вже давно, але особливо загострилася вона в останні місяці, коли український народ на Майдані ціною життя виборював свою кращу долю. Скільки бруду («фашисти, бандерівці, коричнева чума!») вилито на українських патріотів, на всю нашу державу. Не нова ця технологія. Але почитаймо оцю ще 10-літньої давнини тривою відозву відомого українського кінорежисера Юрія Іллєнка і подивимося на наше інформаційне сьогодні: чи щось змінилося від того часу? І чи не тому впродовж десятиліть тупіємо на місці, що й досі не спромоглися виконати Шевченків заповіт — «В своїй хаті — своя й правда»...

Живу на окупованій ворогом мій етнічній інформаційній території. Ворогом, який запроваджує зачистку території моєї культури, геноцид моєї титульної в цій культурі нації, нації, яка створила цю культуру.

Головний інструмент геноциду проти мене — дезінформація.

Годі вже згадувати Шевченка всує — згадаймо Заповіт дослівно.

У Заповіті, крім слова — поховайте, є слово — вставайте!

Крім слова — воля, є дієслово — окропіте!

Нікому не дано права змінювати імперативні мандати Заповіту. Навіть юристам. Навіть президентам. Навіть ляльководам президентів.

Мандат на повстання вручив нам Шевченко.

Він сказав: «Вражою злою кров'ю волю окропіте!».

Накази не обговорюються. Накази виконуються.

Тож — виконуймо.

Живемо, тобто жевріємо, вовками виємо, відокремлено, поодинокко, самотньо, по-хуторянськи вже скавчимо собаками.

Одиноккого Сірка в чистому полі навіть заєць забиває.

Наші інтелектуали стали об'єктом маніпуляції, зачистки, геноциду.

Саме інтелектуалів, саме інтелігенцію повністю відсунуто на маргінал базикання про свободу, лібералізм, справедливість, незалежність і таке інше. Відсунуто від реальних процесів державотворення, від приватизації, від соціального добробуту, від роботи, від творчості, від інформації.

Наші голови — вже не голови, а жлукта — видовбані з деревини посудини, в яких золили, відбілювали полотно наші предки, а зараз відбілюють, золять наші мозкові звивини, як звивини полотна, інформаційні окупанти, ситуативні власники-загарбники наших із вами капіталів та інтелектуальних надбань.

Інтернет-жлукта, прокиньмося!

Привид сновигає Європою, — лякали людство два німецькі інтелектуальні євреї аж у позатому столітті, — Привид комунізму! Вони знали, що базикають, бо самі того привида клонували із самих себе, зі своїх голів, і засмітили тими примарами, ілюзіями, сновидами увесь, тоді ще цнотливий, недорозвинутий інформаційний простір уже тоді старої та немічної Європи.

Ті привиди мали властивість розмножуватися, як таргани, і мутантуватися, як їхні винахідники.

Вранці 1 січня XXI століття людство прокинулося в інформаційній ері. Мезозойська ера раптом на ранок закінчилася.

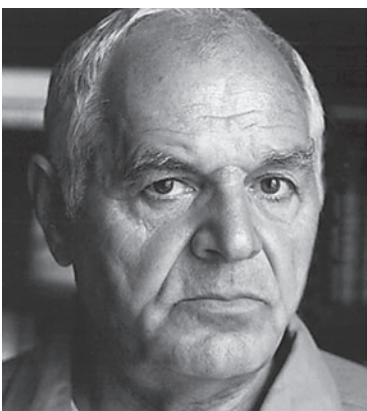
Ніби сніг за вікном одного весняного ранку.

У кожного за вікном — ера інформаційна, де б не було те вікно, — чи на Манхеттені, чи на хуторі поблизу Диканьки, в Тайбею, Ріо-де-Жанейро, чи на Алясці.

Через вікно на Манхеттені на світанку століття показали, як завалюють Близнюків Усесвітньої Торгівлі.

НЕ ЗНАЮ КРАЩОЇ ВІДОЗВИ, НІЖ ЦІ БЕЗСМЕРТНІ СЛОВА: «І МЕРТВИМ, І ЖИВИМ, І НЕНАРОЖДЕННИМ!»

Юрій ІЛЛЄНКО

Через вікно в Кремлі показали, як труть газом, ніби у шпигатному Освенцимі, своїх слухняних громадян сам президент на повчальному для цілого світу спектаклі «Норд-Ост».

Через вікно в Багдаді показали, як шукають воші в брудному волоссі вчорашнього диктатора, а може, — не воші, а таємну зброю, в той час, як у Білому Домі роблять педикюр собачці Буша, бо вона забруднила лапки в калюжі нафти.

Через вікно на Банковій показали, як телеведучий (підозріло схожий на Карла Маркса — чи то, бува, не він сам?) дражнить хохла на хуторі поблизу Диканьки, а українські письменники спалюють свої рукописи під вікнами прем'єра, щоб зігрітися.

Багато чого показали цікавого. І все це — через чотири квартирки (два вуха й два ока) в моїй довбаній голові-жлукті — впаковувалося у мій понівечений, відбілений, страждальний, загіджений ідеологічно дезою, зомбований, напівголодний інтелект...

Це був ранок століття. Початок інформаційної ери.

Тринадцятий рік Незалежності. Я прокинувся.

Чи, може, ми вже всі прокинулися? Не знаю, бо ми всі роз'єднані.

Не чую, щоб хтось комусь посмінувся: «Доброго ранку! Слава Ісусу! Слава Україні!».

А скрізь лише: «Здравствуйте, мама. Здесь, в Украине, может было бы неплохо жить, если бы не эти хохлы с их дурацкой национальной идеей».

Інформаційна ера, перш за все, подбала, щоб споживач інформації був не колективний, а відокремлений від інших.

Сам на сам з інформацією. Дезінформацією — так буде точніше.

Власне, сьогодні — це синонімічний ряд, якщо поставити в нього ще й слово терор.

Інформаційний терор, інформаційне залякування, інформаційне розтління, інформаційне знущання, інформаційний голодомор, інформаційне замовчування — краще, ніж мочити у сортирі, або контррольний постріл у потилицю вліфті.

В чіх руках інформація — той новітній диктатор.

Інформацію, хочеш ти того чи не хочеш, доставлять тобі через твої чотири довірливі квартирки персонально додому, або де б ти не був.

Все одно тебе замочать інформацією, — сказав же Цар.

Лише відкрий вікно комп'ютера, зазирни у вічко телетруни, погортай листя отруєних прайс-листів, встроми носа в заразні метастази мас-медіа.

Інформація облуптала земну кулю ловчими сітками, павутинням інтернету.

При цьому формою державних незалежностей постали національні інформаційні простори.

Кожна держава дбає, в першу

Сьогодні в Україні вони звучатимуть приблизно так: «Титульному етносу України — бомжам, невільним нелегалам заробітчанах по всіх неукраїнах, рабам сексіндустрії глобалізму, героїчним жебракам освітянам, безсилим від голоду вченим, митцям у внутрішній еміграції, обеззброєній славі України — військовим, нацькованим на неньку чиновникам, студентам і пенсіонерам — жертвам чергового геноциду окупаційної влади, сотням тисяч самогубців із відчаю, мільйонам абортованих через безнадію.

Приспаному інтелекту України і в солодкому сні незалежності — згвалтованому.

І все ж таки, єдиний надії нації — постінтелігенції — відозва: «До зброї!». Моя зброя — мій інтелект. Наша зброя — наш інтелект!

чергу, про свою інформаційну незалежність, недоторканність, суверенність і самодостатність.

Решта — похідне. Економіка — похідне. Виробництво — похідне. Політика — похідне. Кордони — похідне. Валюта — похідне. Церква — похідне.

Все — в інформації, і все — через інформацію.

Христос — це інформація, яка перевернула світ. Євангеліє перекладається як Блага Вість — тобто позитивна інформація.

В Іоанна сказано про друге пришестя Христа:

«І у світі був, і світ через Нього почав бути, і світ Його не упізнав...»

Тобто йдеться про друге пришестя у вигляді інформаційної ери.

Дочекалися.

Хоч ми її поки що не впізнали, та вона вже віч-на-віч із нашими душами. Інформаційний простір держави — це її стратегічний ресурс, це її безпека, це її майбутнє.

Інформаційний простір держави — це її історичне надбання, це її динамічна культура — єдине, що робить державу — державою.

Культура — як феномен багатівікового державотворення корінними етносами, сформованими на географічних теренах, і історичними теренами.

Динамічна культура — як вияв існування в часі тих життєдайних національних етнічних угруповань її геноцидів.

Єдина незалежна держава у світі, в якій немає власного інформаційного національного простору, — це Україна. Саме ця ознака визначає певне етногеографічне угруповання як колонію.

Батьку Тарасе, вибачай: України немає...

Ми її прогавили. У нас її вкрали. Нам її підмінили російсько-американсько-сіоністські Повитухи при народженні.

Повернімося до Заповіту, вже як до мандату до дії.

Сказано: «Кайдани порвіте!».

Які такі кайдани Ти маєш на увазі, Тарасе Григоровичу?

Інформаційні.

Сьогодні лише одні кайдани на Україні.

Точніше — дезінформаційні.

Решта видів кайданів і катувань — похідні.

Коли Україна по руках і ногах в інформаційних кайданах, то дуже просто:

— кинути їй у жебрацьку торбу договір про ЄЕП;

— пообіцяти, якщо буде тихо висіти на гілці російської культури, європейської інтеграції;

— і в той же час вирвати їй язика, позбавити мови;

— згвалтувати й знеславити її культуру;

— обідрати до нитки і її саму, і її оселю;

— заморити голодом та безробіттям і розігнати по світах її працелюбних, працездатних дітей;

— розбестити її малих діточок за ковток пепсі-коли;

— замість Божої Матері, Скороди й Шевченка на покуті поставити портрети Кінг-Конга із зони, зображення кумирів руйнівного часу.

Ідеолог зачистки території Табачник свої портрети познімав з усіх вітрин, з усіх покуть і працює в рукавичках, щоб не залишити відбитків пальців на шиї конаючої України.

Панове інтелектуали! Українська інтелігенціє!

Годі вже складати до ніг повішеної на придорожній вербі України, — тобто при всохлій при нафтогінній трубі-вербі;

— годі складати і складати до посинілих ніг неньки незчисленні факти наруги над нами, її законними дітьми й байстрюками, народженими й ненародженими;

— годі нагромаджувати свідчення брехні й зневаги, геноциду й голодомору, енкаведистських розстрілів і відрубаних тарашанських голів;

— годі згадувати про приватизаційні сертифікати й ваучери, які роздавали нам, дурням, як індульгенції-перепустки в рай, що виявився кравчуково-кучмівським пеклом.

Годі!

Головне, єдине і пекуче — перше: треба змусити Верховну Раду на конституційному рівні прийняти Закон про націоналізацію інформаційного простору України.

Коли Боїнг-747 пролітає десь там, за хмарами, над, скажімо, Люксембургом, то власник Боїнга-747 сплачує Люксембургу зеленими хрестами за спалений над його територією озон.

Коли перекупка виставляє на прилавок Бессарабки свинячу голову, підчервину й ошийок, то вона відстаєбує зі свого навару власнику Бессарабки зеленими хрестами за право користуватися тим прилавком.

Коли пан Крутелик виграє в казино в рулетку вкрадений учора у вас мільйон, то він відкатує податковий адміністрації президента зеленими хрестами відсоток за право пограти на тій рулетці.

Єдиний простір, де безкоштовно фаршують інформаційною наркоткою окупанти, — це інформаційний простір України.

Коли інформаційний простір України буде проголошено в Конституції національним надбанням України, — без права приватизації при будь-яких змінах Конституції, — без права переміни державної української мови як операційного інструментарію цього простору — лише тоді це поставити крапку на окупації.

Абсолютний, тотальний, глобальний контроль окупаційного режиму над інформаційним простором України вже повністю витіснив:

1. Українську мову з телебачення, радіо, газет, книговидавання, Інтернету, освіти, адміністрації, науки, бюрократії та маскультури. Нечисленні освітянські безсилі, без живлення від інформпростору, вогнища — лише прикрий приклад того, що ми все програли.

2. Українську літературу з літератури. Сотня-друга українськомовних текстів у бурхливому океані рускоязиччя — лише образлива подачка нашій конаючій культурі.

3. Український кінематограф з екранів України. Поодинокі подвиги українських кінематографістів — прорватися в рідний інформацій-

ний простір — закінчуються трагічно для тих зухвальців (в окупованому інформаційному просторі мене за мою «Молитву за гетьмана Мазепу» пропіарили чорним, ще раз чорним і ще чорнішим: порнографія, знущання над царем Петром, перекручення історії, творча імпотенція, манія величчя, застаріла естетика, тотальний непрофесіоналізм оператора, акторів і композитора...).

4. Українську історію взагалі обкарнали до пня. Точніше, всіма силами її намагаються виставити як засохлу, вже неплодучу гілку на пишному дереві з руського імперського саду. Петровська анафема Мазепі — сьогодні все ще робочий інструмент російських піарщиків в інформпросторі щодо історії України.

5. Українську ментальність безкінечно намагаються спотворити, вкрасити в неї або приховати від неї її кращі злотики й вершини. Натомість розкручується з сатанинською потужністю Верка Сердючка як ментальний інтелектуальний портрет сучасної України.

6. Українську національну ідею, яка не потребує дефініції, яка є аксіоматичною, фундаментальною чільною засадою національного державотворення, проголошено блефом, фантомом, маренням націоналістів.

Досить.

Можна ридати безкінечно. Схаменімося.

Об'єднаймося. Кайдани порвімо!

Як?

Оголосимо добровільну мобілізацію всіх свідомих патріотів України до лав УПА. Так, ви не помилилися, читаючи.

І я не помилюся, пишучи.

До лав УПА! Української Повстанської Армії проти окупаційного режиму національного інформаційного простору.

Нові часи вимагають нових форм боротьби.

Якщо кожен із нас поставити свій підпис під цю відозву, то це означатиме, що ми почали партизанську операцію за звільнення Батьківщини від окупаційного режиму.

Що кожен із нас мобілізований до лав УПА.

Мільйони наших мобілізацій примусять наших із вами обранців у Верховній Раді подолати спротив окупаційної більшості (наші підписи просто деструктуризують ту штучну більшість, до якої сьогодні примусово введено чимало патріотів України) і прийняти «Конституційний Закон про національний інформаційний простір України».

З обов'язковою статтею про те, що екслюзивне право працювати в національному українському просторі належить державній мові України.

Хочеш працювати російською, — будь ласка, як на Бессарабці, або в повітрі над Люксембургом, або в казино — за зелені хрести.

І чималі.

Хочеш англійською, ідиш, кирдайською, суржиком Верки Сердючки, — будь ласка, — відстаюй від реклами, відкатуй від прибутків, плати за збитки.

Ціну виставлятимемо ми — інтелект України — колективні власники національного інформаційного простору.

Наявність такого чинного закону потребує створення нової вертикалі виконавчої структури.

Але це вже буде не волонтаристська славнозвісна потрійна президентсько-урядово-податкова вертикаль. Три паралелі, які ніби не повинні перетинатися, за законом Піфагора, а за кучмівським беззаконням — перетинаються, навіть тісно сплетені в один канчук, що гуляє по наших спинах ось уже тринадцять років Незалежності.

Годі вже хилитися, щоб канчуку було зручніше.

Підіймаймося!

Кайдани порвімо!

Захазяйнуймо в нашому національному інформаційному просторі заради якісного життя сьогодні, а не в далекому «світлому» майбутньому.

(Друкуються зі скороченнями)

«Слово Просвіти»,

квітень 2004 року

ОТОЧЕННЯ
ШЕВЧЕНКА

«МІЙ ЩИРИЙ, МІЙ ЄДИНИЙ ЗЕМЛЯЧЕ» —

13 червня 1859 року Тарас Шевченко з села Козинці на човні-довбанці Дніпром прибув у село Прохорівку Канівського повіту, де гостював у професора Михайла Олександровича Максимовича (1804–1873). Максимович — природознавець, філософ, історик, фольклорист, бібліограф, автор 300 книжок, трактатів, статей, видавець альманахів «Киянин», «Десниця», «Українець», перекладач «Слова о полку Ігоревім». Найосвіченіша людина свого часу. У колі знайомих Максимовича зустрічаємо таких видатних письменників, критиків, як О. Пушкін, В. Жуковський, А. Міцкевич, В. Белінський, Г. Квітка-Основ'яненко, Є. Гребінка та ін.

За порадою лікарів, які турбуючись про здоров'я М. О. Максимовича, рекомендували йому переїхати на південь, учений порушує клопотання про переведення його до Київського університету св. Володимира. Це прохання задоволено, і з травня 1834 року Михайло Максимович працює професором російської словесності і деканом історико-філологічного відділення філософського факультету, а незабаром — ректором університету. З цього часу вчений зосереджується на науковій роботі в галузі історії, філології, археології та етнографії. Невдовзі, проте, у зв'язку з погіршенням стану здоров'я довелося залишити посаду ректора, а в 1841 році вийти на пенсію. Щоправда, 1843 року він знову на роботі — завідує кафедрою російської словесності, однак 1845 року він виходить у відставку, оселяється на хуторі Прохорівка на Дніпрі. Тут, на Михайловій горі, прожив близько тридцяти років.

Професор спочатку мешкав у звичайній хаті — свій будинок збудує пізніше. Найбільшою цінністю в кабінеті вченого була зелена скриня, в якій Михайло Олександрович зберігав архів. Важко уявити, як жилося б тут самотньому холостяку, якби не сестра, яка взяла на себе домашні клопоти — Максимович ледве зводив кінці з кінцями. Пенсії не вистачало. Максимович ще з'являвся за кафедрою в університеті св. Володимира, але вже як вільнонайманий писав: «Около 20 лет преподавая разные науки, я утратил охоту к этому делу, да и самая рысь или сила преподавательская

Т. Шевченко. Портрет Михайла Максимовича

довольно уже истаскалась». Але й «скудная проза буднической жизни» на Михайловій горі набридла, особливо взимку. Тому час від часу виїздить до Києва або Москви, живе кілька місяців, працює в архівах і бібліотеках, підзаробляє викладанням та консультаціями.

Невдовзі генерал-губернатор І. Фундуклей запросив відредагувати книгу «Обозрение Киева в отношении к древностям». Іншого разу покликали до Москви: треба було працювати з рукописами історика М. Погодіна, взяти участь у виданні журналу «Русская беседа». Від ґрунтовних досліджень Михайло Максимович відмовлявся, пише наукові етюди й статті з історії. Нерідко полемізує в формі відкритих листів до опонентів. Максимович сперечається з прихильниками норманської теорії походження Русі, доводить самобутність української мови й історію Коліївщини, Козаччини, захищає Богдана Хмельницького. Опоненти — російські «україножери» Погодін, Соловйов. Наукову позицію Михайло Олександрович пояснював: «У вас у Великої Росії многие смотрят на всю русскую землю с московской высоты Ивана Великого; здесь (в Малороссии) иные глядят на нее с запорожской, поэтической Савур-могили; моя точка зрения на всю единую русскую землю над Днепром — с высоты Старокиевской, с холма Андрея Пер-

возванного».

Тарас Шевченко в листах називав Михайла Олександровича «мій голубе сирий», «моє серце», «мій щирый, мій єдиний земляче», а Максимович поета — шанобливо: «коханий, любий, добрий земляче», «наш славний Тарасе», «милий соловейку». Були й такі звертання: «Твое розумне чело й видюче око», «именитому соотчичу моему и приятелю моему вельми любуемо». Їхнє земляцтво (Максимович народився на хуторі Тимківщина біля міста Золотоноша, поблизу рідних місць Шевченка — Звенигородщини), безумовно, скріплювало приятельські зв'язки. Частина народних пісень, які Максимович увів до збірника «Малороссийские песни» (1827), «Украинские народные песни» (1834) з дарчим написом видавця, були з їхнього краю, й тому, можливо, такі жадані в Тарасовій бібліотеці.

Приятелі до нестями закохалися в краєвид з Михайлової гори, з якої видно Дніпро, переїздили човном на протилежний бік ріки й милувалися Прохорівськими краєвидами, про що Максимович писав: «Прямо против того места, где Рось поворачивает к Днепру, на нашей стороне его, надъ селом Прохоро-вом, выдалась моя Михайлова Гора, съ которой такъ далеко видно во все стороны. Сколько разнообразных картин сливается здесь въ одну полную, живую панораму; и как хорошо отсюда поглядеть на

МИХАЙЛО МАКСИМОВИЧ

простору и красоту Божьяго мира! Целую половину кругозора моего обняла собою Днепръ, сверкая мне на шестидесяти верстах своего течения. Прекрасень Днепръ — и въ сиянии дневномъ, когда на его стемневших берегахъ засветятся огни, и мимо ихъ проходятъ огни на плывущихъ плотахъ. Прекрасень видъ Заднепровья — съ широкими разделами его темных, лесистыхъ луговъ, разлегшихся на полдень отъ Роси, подъ синюющими полосами возвышенно степ Корсунскихъ и Мошенскихъ — съ его величавою, нарядною возвышенностью Роденскою, белеющею въ конце своемъ городомъ Каневом — и съ выходящею изъ-за Канева отраслю Трахтемировскихъ горъ. Но еще ненагляднее для меня видъ Побережья, на которомъ, какъ на разосланномъ ковре, беспечно раскинулись наши села. Тамъ улеглась бездна зелени, въ лугахъ и лесахъ, сплетаясь бесчисленными очерками и оттенками в одну ткань съ струями и зыбами бледножелтыхъ песковъ, поднимающихся холмами на севере. А на востокъ отъ меня потянулась набережная степь, съ рассеянными могилами, безъ которыхъ и степь не степь на Украине». До речі, місцеві краєзнавці стверджують, що саме тут, коли гостював у Максимовича на Михайловій горі, Микола Гоголь написав рядки: «Чуден Днепр при тихой погоде, когда вольно и плавно мчит сквозь леса и горы полные воды свои».

Тарас Шевченко був жадним гостем родини Максимовича. Михайло Олександрович завжди супроводжував його, коли поет оглядав місцевість. Одно дня приятелі блукали правим берегом Дніпра — від історичної Княж-гори до гори Чернечої. Над козацькою протокою Тарас Григорович облюбував місце, з якого найкраще б оглядалися чарівні картини нагір'я — взявся за олівець та папір, і народився етюд «Коло Канева». Краєзнавці тривалий час не могли знайти цього місця, де художник малював, — берег заріс вербами, вільхами й змінився. Ідея пошуку території, звідки поет розглядав правобережні канівські береги й малював, і встановлення там пам'ятного знаку належить крає-

знавцю й науковому співробітникові Шевченково-го заповідника Зінаїді Тарахан-Березі, голові благодійного фонду «Тарасова Земля» Михайлові Іщенку, їм сприяли Віра Носенко й Володимир Бутко. Більш ніж тритонну стелу встановлено на пагорбку, з якого видно Дніпровські заплави. Разом із зображенням погруддя Шевченка й етюдом «Коло Канева» (автори проекту — Галина Морозова й Володимир Товстоп'ятов) на граніті викарбувані Тарасові слова любові до рідного краю:

Гори мої високі,
Не так і високі,
Як хороші, хороші,
Блакитні здалека...
Високі і голубі!
Найкращі в світі!
Найсвятіші!

Перебуваючи на Михайловій горі, більше всього Тарас Шевченко сам блукав околицями. За споминами Максимовича, Тарас Григорович приходив тільки ночувати, решту часу проводив біля Дніпра, де малював, розмовляв із селянами, яких розпитував, що робили в полі, на якого пана, чи не «зобиджає» власник. Коли прохорівці жалілися на кріпацьку долю, втішав, що скоро «панщина трісне» й вони не будуть більше «так тяжко гнути спину та наймитувати». Любив ходити Тарас і до рибалок. Про ті зустрічі й розмови залишилися спогади, які передаються від покоління до покоління, зокрема: «Був жаркий день і Шевченкові захотілося походити піском, проте ноги не звикли, Тарасові йти було важко — спотикався. Реготали рибалки, сміявся й поет, одповідаючи приповідкою: «Не нашого сорту, йди собі к чорту... На рідній землі спотикаюся. А скільки літ ходив по чужій землі? Ступав, як битим склом, і здається, не спотикався». Рибалки поважали Кобзаря за «простецьке, компанійське» ставлення, «як до своїх, земляків».

Взаємини Шевченка з власниками хутора на Михайловій горі стали настільки близькими, що Максимович запропонував поетові частину своєї садиби або земельну ділянку. Про це Тарас Григорович писав братові, Варфоломію Шевченкові: «Максимович у Прохорівці уступає мені таке саме добро, як і в Парчевського, тільки не коло Дніпра, от моє лихо!

Видко Дніпро, та здалека, а мені його треба коло порога».

Скромна й призабута Михайлова гора — одна з національних духовних святинь України, а тому «Михайлова», що понад тридцять років тут жив професор М. О. Максимович. На високому чолі вершини, відкритої для вітрів з усіх чотирьох боків, вкорінився дуб-патріарх. Залізні оброчки скріплюють порослий зеленим мохом стовбур, щоб бурі не зламали, не знівечили дерево, на якому табличка: «Дуб Тараса Григоровича Шевченка». Неподалік височіє сосна, її стовбур оживає й золотиться в променях призахідного сонця, як і напис: «Сосна М. В. Гоголя». Стоять дерева майже на краю урвища, а внизу зеленіє ліс, за ним чисті білі хатки Прохорівки, далі видніються широкі заплавні луки й Дніпро з його кручами, прибережними гаями й затонами. Поглянеш на цю безкраю широчінь — і не можеш надивитися — краєвид сповнений дивовижної, каплунової мальовничості...

Під час перебування у Прохорівці, Тарас Шевченко розпочав поему «Марія»:

І помолилася Марія
Перед апостолом. Горить
Огонь тихенько на кабиці,
А Йосип праведний
Сидить
Та думає. Уже зірниця
На небі ясно зайнялась.
Марія встала та й пішла
З глеком по воду
до криниці...

Деждо вільне, неканонічне трактування «святого сімейства» наштовхнуло дослідників на аналогію з подіями, які могли відбутися на Михайловій горі: гість — апостол, старий тесляр і наймичка — «пренепорочная блага Марія», майбутня мати. Йдеться про дружину Максимовича — Марію Василівну Товчич (1835 — р.с.н.). З малюнків цього періоду перебування Т. Шевченка на Михайловій горі відомі два, виконані італійським олівцем і крейдю: портрет М. Максимовича, датований 19 червня, й портрет Марії, намальований через три дні, 22 червня 1859 року.

Тарас Григорович був захоплений вродливою жінкою, побачивши її вперше ще в Москві, записав до «Щоденника»: «Вечер провело у своєї милої землячки М. В. Максимович. И несмотря на Страстную пятницу, она, милая, весь вечер пела для меня наши родные задушевные песни. И пела так сердечно, прекрасно, что я вообразил себя на берегах широкого Днепра. Восхитительные песни! Очаровательная певица!». Тоді ж подарував дружині Максимовича автограф вірша «Садок вишневий коло хати...». Марію Василівну поет іще називав «золотом» і захоплено казав, що, якби «в нього була така жінка, — повинчався б та й вмер».

(Продовження на 9-й стор.)

Т. Шевченко. Коло Канева. Етюд

Село Прохорівка. Пам'ятний знак на місці, де Тарас Шевченко малював краєвид коло Канева

Михайлова гора. Могила М. Максимовича

З Марією Максимович у Шевченка була домовленість, що приїде на Михайлову гору женитися, просив її підшукати наречену, неодноразово нагадував про це в листах.

Про те, яке враження справив Тарас Шевченко на Канівщині під час перебування на Михайлівій горі, Михайло Олександрович у листі до поета писав: «Не забувайте нас і хоть ізредка отзываетесь к нам сюда, на берега Днепровские, где в окрестностях Михайловой горы оставили Вы о себе живейшие и самые сердечные воспоминания. А с правой стороны Днепра Вы стали лицом мифическим, о котором идут уже баснословия и легенды, наравне с преданиями старых времен».

25 березня 1860 року М. Максимович повідомляє Тарасу Григоровичу про народження сина Олексія. Тут же пише, що одержав «Кобзаря» з дарчим написом, переданим через А. О. Козачковського. Останнього листа разом з дружиною М. Максимович написав Шевченкові 14 грудня 1860 року, в якому, не знаючи про стан здоров'я поета, скаржився на відсутність листів від нього.

Проте зазначимо, що Максимович не завжди сприймав революційної й

антирелігійної поезії Тараса Шевченка. Високо оцінюючи твори поета соціально-побутового змісту, Михайло Олександрович відмовляв в ідейно-естетичній цінності таким творам, як «Сон (комедія)», «Кавказ», «Неофіти» та ін. Однак при всіх суперечностях та помилках, зумовлених як об'єктивними, так і суб'єктивними факторами, М. Максимович все ж залишив чимало цінних і цікавих суджень про Тараса Шевченка, з яких деякі не втратили наукового інтересу і в наш час.

Віктор ЖАДЬКО, заслужений працівник освіти, професор, письменник, публіцист, лауреат Міжнародного культурно-наукового фонду Тараса Шевченка «В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля» (2012)

Фото автора

Список використаних джерел
Дзюба І. Тарас Шевченко. Життя і творчість. — К., 2008. — С. 149; Листи до Т. Г. Шевченка (1840–1861). — К., 1962. — С. 117; Жур П. Літо перше. — К., 1979. — С. 233; Київський університет. — К., 1984. — С. 21; Максимович М. Бамкання в дзвони про Квітчину «Марусю» // Матеріали до вивчення історії української літератури. — Т. 2. — К., 1961. — С. 217.

Михайлова гора. Дуб Шевченка

«ЗАПОВІТ» МОВАМИ НАРОДІВ СВІТУ

Швидко плине час. Рік за роком відходять у минуле важливі історичні події. Та не меркне слава про славетного сина українського народу Тараса Григоровича Шевченка — 200 років від дня його народження виповнюється цього року.

Я знову беру дорогу мені реліквію «Заповіт» Т. Г. Шевченка, видрукуваний мініатюрною книжечкою мовами народів світу і виданий до 150-річчя від дня його народження видавництвом «Наукова думка».

Цю невеличку книжечку подарував мені її упорядник — правнук Т. Г. Шевченка — поетри Катерині Дмитро Федорович Красицький під час його перебування в історичній Кам'янці, що на Чер-

кашині, зокрема, при його зустрічі з педагогічним і учнівським колективами Кам'янської ЗОШ № 2 ще в 1969 році.

У цьому ювілейному виданні — фото пам'ятника Т. Г. Шевченка на його могилі в Каневі, видрукувано «Заповіт» українською мовою, на іншій сторінці на слова «Заповіту» музика Гордія Гладкого, тобто ноти.

Російською мовою переклад «Заповіту» зробив Іван Белосусов, білоруською — Змітрок Бядуля. І що характерно, кожен переклад видрукуваний шрифтом тієї країни, про мову якої говориться.

Болгарською, сербською, хорватською переклад зроблено таким же шрифтом, яким

і ми користуємось, — кирилицею.

Англійською, німецькою, французькою, італійською та багатьма іншими мовами — видрукувано латинським шрифтом.

Привертають увагу переклади китайською, японською, корейською, єврейською (идиш), новогрецькою та іншими мовами.

З цим рідкісним і оригінальним виданням, яке засвідчує великий авторитет, повагу і шану народів світу до творчості й особистості Тараса Григоровича Шевченка, ознайомлюються вчителі і учні при вивченні творчості Кобзаря.

У цьому виданні «Заповіт» Тараса Григоровича Шевчен-

ка видрукуваний 56-ма мовами народів світу.

Коли я беру в руки цю книжечку, то в мене з'являється ще більша любов до творчості великої і геніальної людини, справжнього патріота України — Тараса Григоровича Шевченка та шира подяка Дмитру Федоровичу Красицькому, правнуку Кобзаря, за той місточок, який він перекинув у дарчому написі на книжці: «Вельмишановному т. Люднему Ф. П. на добру згадку про зустріч у Кам'янці. Упорядник — правнук Т. Шевченка по сестрі Катерині Дмитро Красицький».

Був я тоді директором Кам'янської ЗОШ № 2.

Фелір ЛЮДНИЙ, інвалід ВВВ, почесний краєзнавець України, почесний громадянин м. Кам'янка Черкаської області

ГІМН БОРОТЬБИ ТА БРАТЕРСТВА

Місто Маріуполь — не лише значний промисловий, але й культурний центр, позитивний вплив якого вже давно вийшов на світовий обшир. У 1989 році за допомогою Азовського морського пароплавання (АМП) твори Шевченка отримали вихід від маріупольських причалів у світовий океан, до берегів усіх континентів світу.

Того року столичне видавництво «Наукова думка» випустило масовим накладом книгу «Тарас Шевченко. «Заповіт» мовами народів світу». В одній книжці поетів «Заповіт» («Як умру, то поховайте...») з відповідними ілюстраціями й коментарем був представлений не лише українською, але й 150 мовами народів світу, зробленими вітчизняними та зарубіжними літераторами. Таке поетичне зібрання друкувалося вперше. Це надавало антології великого естетичного та історико-літературного значення.

У передмові до антології наголошувалось: «Відомо, що від часів Горация великі поети світу не раз зверталися до прийдешніх поколінь, висловлюючи свої найзаповітніші мрії, жадання, свою останню волю. Ці твори засвідчили різні світоглядні та естетичні позиції їхніх авторів. Але Т. Г. Шевченко залишив нащадкам заповіт нового типу. Не про себе, не про особисту славу й шану думав поет. Його пристрасні думи-видіння зосереджені на іншому — на поневоленій долі України, свого багатотрагедального народу, зрештою — всього людства».

За сприяння керівництва АМП усі суднові бібліотеки пароплавання поповнилися унікальним виданням. Тепер, заходячи в той чи інший зарубіжний порт, екіпаж судна мав можливість не лише розповісти громадськості про життя українського поета, але й залишити на спомин ошатно виданий примірник його твору — гімн боротьби та братерства.

Павло МАЗУР, краєзнавець, м. Маріуполь
(На ілюстраціях — фрагменти Шевченкового «Заповіту» деякими мовами народів світу)

КИТАЙСЬКОЮ:

当我死了的时候，
把我在坟墓里深深地埋葬，
在那辽阔的草原中间，
在我亲爱的乌克兰故乡，
好让我看见一望无际的田野，
滚滚的第聂伯河，还有峭壁和悬崖；
好让我听见奔腾的河水
日日夜夜在喧吼流淌。
当河水把敌人的污血
从乌克兰冲向蔚蓝色的海洋……

只有那时候，我才会离开
祖国的田野和山岗——
我要一直飞向
上帝所在的地方，
但在这样的日子到来以前，
我绝不舍弃祈祷着。

ВІРМЕНСЬКОЮ:

Երբ սերտես քու, Բուզեսք Ինչ
Բարբ Գերեզմանոս,
Տափուսանի սեջ ընդարգւչ,
Սեր ԹԻՎԱԿԱՅՈՒՄ,
Որ արեցը աշտարակի,
Գեղոր շառւղտի
Ե՛վ տեսես քու, Ե՛վ լսես քու
Ինչոքս է շարւղտոս,
ԹԻՎԱԿԱՅՈՒՄ Ե՛րբ քանի քու
Որ շառտի սրեջ տո՛ւ
Սոխոսոր արտոն... Ան ժամ
Գեցեսը, սարբը տո՛ւ
Կերտես քու, Կրուես
Սրեջ Երկրորդ աշտոն
Ազրեկո... Իսկ սրեջ ԱՅ՛ր քու
Զեր շառւղտոս աստոն...

АССИРІЙСЬКОЮ:

عند خاك جوماتك زمة ضربة
فيا قبرك حفرة لعمري
على حقل واسع في
دولتنا من بلادنا
فلا نخيبك في وبعثنا
على حقلنا في حفرة خيالنا
في حفرة خيالنا في حفرة خيالنا
في حفرة خيالنا في حفرة خيالنا

ЯПОНСЬКОЮ:

すべてを棄てさり飛んでいこう
神のもとへと
祈るため……だがそれまでは
神を私は知らない。
葬つてくれ 立ちあがってくれ
くびきを断ちきってくれ
そしていまわしい敵の生血を
この切なる思いに注いでくれ。
そして私をおおいなる家族
自由にして新らたなる家族
忘れずに追悼してくれ
やさしいおだやかな言葉にて。

ГРЕЦЬКОЮ:

Θάψτε με στην Ουκρανία,
όταν θά πεθάνω,
Μνήμα ανοίχτε μου σέ στέλλα,
σ' ένα αγάντι αλάνω.
Σ' ένα χωματένιο τύμβο
vâmai, σ'όχτη πλαί
χαι τόν Δνεπτερο ν'άχοσω
π' άργιωπόζ χυλαεί.
Κι όταν τόν έχτρο άπ' τη γή μου
τό γερό του κύμα

У ВІНОК КОБЗАРЕВІ

Янка КУПАЛА

ПАМ'ЯТІ ШЕВЧЕНКА

Од гостинця до гостинця,
Гордо і крилато
Дзвенить кобза українцям
Про велике свято.
Уся чисто голосисто
Україна рідна
Свого батька бандуриста
Нині славить гідно.
Так, бо пісня бандуриста
Від краю до краю
Лине вільно, пломенисто,
Перешкод не знає.
Сам же він зазнав недолі,
Утисків, гоніння,
А проте не зрадив волі,
Волі та сумління.
Словом правди дух народу
Вирвав із закову,
І навчив любить свободу,
Рідний край та мову,
Його батьком кличе гідно
Україна давна.
Тож і нам будь батьком
рідним,
Українцю славний!

З білоруської переклав Роман ЛУБКІВСЬКИЙ

Євген МАЛАНЮК

ШЕВЧЕНКО

Не поет — бо це ж
до болю мало,
Не трибун — бо це ж
лиш рупор мас,

І вже менш за все —
«Кобзар Тарас»,
Він, ким зайнялось
і запалало.

Скорше — бунт
буйних майбутніх рас.
Полум'я, на котрім
тьма розтала,
Вибух крові, що зарокотала
Карою за довгу ніч образ.

Лютий зір прозрілого раба,
Гонта, що синів
святим ріже, —
У досвітніх загравах — степах
З думим хрустом
випростали крижі.

А ось поруч — усміх,
ласка, мати
І садок вишневий коло хати.

В'ячеслав РИСЦОВ

ПАМ'ЯТНИК ТАРАСОВІ У ВАШИНГТОНІ

Стоїть залюблений Тарас
У вашингтонських
ніжних квітах.
І бронзою проймає нас
З гарячим словом «Заповіту».

Несе задуму білих канн

По вулицях липневий вітер.
Він обіймає столичний стан,
Щоб поцілунком
землю гріти.

Тут рветься Потомак
у хвилях,
Мов Дніпр, широкий
і ревучий,
Тут згадую я місто Кия,
Великий Край, зелені кручі...

Любов'ю стомлені серця
Тут завертають день і вечір.
Два міста рідні. З їх лиця
Спадають промені на плечі.

Шер'ян АЛІ

МІЙ ШЛЯХ ОД ГІР І ПІННОГО САЛГИРА

Тарасові Шевченку
Я з берега Дніпра
пірнув у мрію,
Дзеркалилась ріка,
лилась у гладь.
В тім дзеркалі з'явивсь
Тарас Шевченко —
Чуттям, думкам
не могу дати лад...
У Києві проходжусь
по бульварах,
І знов Тарас —
знімаю свій кашкет.
Подібні стрічі в місті щім
не рідкість,
Людині ширій —
другом є поет.
Мій шлях од гір
і пінного Салгира
Простягся до Шевченкових
полів,
До слів його — вони звучать
щосерця

М. Шевченко 200

І лунять під склепіннями
голів.
Вітчизні вірність і любов
до неї
Нашадки здійняли,
мов корогов.
Якщо хто справді
любить Батьківщину,
Шевченко — міра
почуття його!..
Поет, як дух, ввійшов
у камінь, землю,
У світло, зелень,
в голубинь небес.
І де б ти не бував
на Україні —
Шевченко, знай,
обійме там тебе!..
2000 р., Київ
З кримськотатарської переклав Микола МІРОШНИЧЕНКО

ТАРАС ШЕВЧЕНКО ОЧИМА ВІРИ РОІК

Кожен українець знає, що наш великий просвітителю Тарас Григорович Шевченко народився 9 березня 1814 року, назве не задумуючись його «Заповіт» і ряд інших віршів, деякі з його картин. Тобто фактично люди знають, що це був талановитий поет і чудовий художник. Однак мало хто з них замислюється над тим, що дав Т. Шевченко Україні, своєму народові, чому його так цінують і люблять в усьому світі. Кожен скаже: «Тарас Шевченко — це символ нашої нації». І цією фразою відображається суть феномена Шевченка.

Мені хочеться розповісти, як ставилася моя мама — Віра Сергіївна Роїк до Тараса Шевченка, що говорила про нього, коли я був ще школярем та і пізніше. У 1946-1952 роках я навчався в чоловічій семирічній школі Невинномиська Ставропольського краю Росії. Цей населений пункт, який став містом перед Другою світовою війною, знаходиться на Північному Кавказі, на березі норавливої і бурхливої ріки Кубань.

Я дуже любив читати, й одного разу в період мого навчання у шостому класі мама принесла додому книгу з віршами невідомого мені тоді поета і сказала: «Ці вірші тобі потрібно обов'язково прочитати. Вони написані українською мовою, але я думаю, що ти справишся. Цією книгою я хочу тебе зацікавити, щоб ти зрозумів нашу сутність, адже ми — українці. Я не знаю, чи будемо ми коли-небудь знову жити в Україні, однак пам'ятати її ми повинні завжди. Поет, який написав ці вірші, — Тарас Григорович Шевченко, допоможе тобі зрозуміти моє слово».

Де мама взяла цю книгу, я не знаю, та і в голову ніколи не приходило запитати її про це. Я почав читати і відразу побачив знайомі мені рядки: «Реве та стогне Дніпр широкий». Цю пісню дуже часто співав мій батько Михайло Стратонович, коли щось майстрував. Піс-

ня мені дуже подобалася і я завжди прилаштувався біля батька і тихенько слухав. У батька був тихий голос і співав він з таким сумом, що мені хотілося плакати.

Тоді я зрозумів, що і мій батько знає і любить цього поета. Моя мама ніколи не співала. Якось я запитав її про це і отримав відповідь, що важка контузія позбавила її цієї можливості. «Мені це дуже важко», — сказала вона.

Чим більше читав, тим більше у мене з'являлося запитань, з якими я звертався до батьків: хто такі гайдамаки, де знаходиться Чигирин, хто такі Котляревський, Гонта, Залізняк та інші. І треба сказати, що в основному я отримував відповіді на свої запитання. Мене зацікавила історія України, але книг на цю тему в бібліотеках школи і міста не було. Тому свої знання я добував поступово, вже коли вчився в технікумі у Сімферополі та інституті в Дніпропетровську. Ставши дорослим, зрозумів, чому мама так говорила про Шевченка, бо його вірші — це плоть і кров українського народу, його живий дух, його думки і сподівання. В своїх творах поет немов зливався з народом і це було єдине гармонійне ціле стану душі всіх українців. Недарма кажуть, що «Кобзар» супроводжує все життя українців від народження до смерті.

Вже проживаючи в Криму, мама після своєї першої персональної виставки в Сімферополі говорила мені та батькові, що дуже хоче показати свої вишиті вироби в Державному музеї Т. Шевченка в Києві, бо його творчість тісно пов'язана з народним мистецтвом. Не знаю, чи просила вона когось із керівництва в галузі культури про це, однак мрія її здійснилася восени 1974 року. З особливою гордістю мама називала число «понад 45 тисяч». Саме стільки людей, за даними музею, відвідало її виставку.

Мама з гордістю розповідала, що в музеї вона бачила авторські ма-

люнки Т. Шевченка, його твори. Після цієї виставки вона сказала, що її наступна мрія, яку реально здійснити, — Канів. «Це священна земля для українців і всіх людей, які шанують Т. Шевченка», — сказала вона. В своїй книзі «Мелодії на полотні» мама пише: «У 1979 році співробітники Канівського музею-заповідника Т. Шевченка на чолі із заступником директора з науки Зінаїдою Опанасівною Тарахан-Березою запросили мене взяти участь у конкурсі «У вінок Кобзареві», який проводився у музеї на честь 165-ї річниці з дня народження поета. На цей конкурс я вишила панно «Заповіт» червоними нитками полтавською гладдю і папку «Кобзар» — лиштвою і гладдю «качалочка». Орнамент папки вишила червоними і чорними нитками з незначним додаванням зеленого і жовтого кольорів. Вийшла дуже вдала кольорова гама. Ці роботи тепер перебувають у фондах музею Т. Шевченка в Каневі. Вони дуже сподобалися своєю витонченістю і колоритом. Як результат, у 1980 році мене і моїх учениць запросили в цей музей з персональною виставкою, практично відразу після виставки у Варшаві. У виставці в Каневі взяли участь 14 моїх учениць...».

Пам'ятаю, скільки радості було в маминих очах, коли вона розповідала, що перемогла в конкурсі! Справа була навіть не в самій перемозі, адже до того часу її як вишивальниці уже дуже добре знали в Україні. Найголовнішою для неї була перемога саме в Шевченківському конкурсі, причому на канівській землі.

Кілька слів про Зінаїду Тарахан-Березу, яка стала головним літописцем Тарасової долі. З-під її пера вийшло кілька дуже важливих наукових книг, присвячених Т. Шевченку. Мама подружилася з нею, а потім стали дружити і наші сім'ї. Коли мама померла, то Зінаїда Опанасівна привезла на її могилу жеманну священної канівської землі.

У 1980 році мама як почесний гість Шевченківського заповідника посадила клен в його парку. Через чверть століття за допомогою чоловіка Зінаїди — Віктора Савича вона знайшла це дерево і сфотографувалася біля нього. Мама з великим задоволенням була в Каневі, дивилася на величній Дніпро з високим круч, із вікон квартири Зінаїди і Віктора на восьмому поверсі в будинку, що стоїть на його березі.

— Я відпочиваю в Каневі і морально, і фізично, — говорила Віра Сергіївна. — Мені тут легко і в той же час сумно, що Шевченко так рано пішов з життя.

Другий раз маму запросили з вишивками в Канів у 1998 році. Це була 56 персональна виставка і тут же ми урочисто відзначили її 87 річницю з дня народження. В

останні роки життя в неї був особливо напружений графік виїзних виставок. Вона була дуже затребувана: пропозиції сипалися, як із рога достатку, тому не всі приймалися. Та коли в 2007 році надійшло запрошення з музею народно-декоративного мистецтва Шевченківського заповідника, вона сказала мені: «Я дуже хочу знову поїхати в Канів, останній раз вклонитися праху Тараса Григоровича. Відвези мене туди». І, звичайно, я виконав її бажання.

Після виставки в Хмельницькому художньому музеї в липні 2007 року ми приїхали в Канів. Дуже урочисто пройшло відкриття персональної експозиції «Український рушник». Було дуже багато людей. Вони дякували мамі за її невтомну діяльність у розвитку народної творчості, вітали з присвоєнням звання Героя України.

В останні роки після відкриття виставок ми від'їжджали додому, а потім приїжджали на їх закриття. Однак цього разу було не так. Мама сказала, що залишиться в Каневі на весь період роботи виставки. «Я хочу тут побути довше, подивитися на Дніпро. Мені тут добре так само, як і в Лубнах. А ти не турбуйся, їдь додому. Зіна і Віктор будуть поруч», — сказала вона і, як виявилось, мала рацію. Це була її остання поїздка в Канів.

Мені було приємно отримати 29 вересня 2013 року привітання з нагоди мого 75-річчя з Канева за підписом генерального директора Шевченківського національного заповідника В. Коломійця, де є такі слова: «Діяльність із популяризації мистецького надбання Вашої мами — Віри Сергіївни Роїк, Героїні України, доброго друга національної святині в Каневі, є вагомим внеском у духовну скарбницю нашого народу. Цим Ви засвідчуєте вірність найвищому Шевченковому заповіту — любові до України та її національних святинь...».

Крім проведення персональних виставок, мама брала участь у всіх загальнокримських і республіканських виставках, присвячених Т. Шевченку. А в 1981 році на запрошення Академії мистецтв колишнього Союзу РСР вона поїхала зі своїми вишитими виробами в Ленінград. Їхня експозиція була розгорнута 9 березня в Катерининському залі академії в рамках заходів, приурочених 167-ї річниці з дня народження Т. Шевченка. Повернулася мама звідти окрилена, радісна. Їй було приємно дізнатися, як у цьому місті поважають і люблять видатного українського поета і художника, як захоплено зустріли її виставку, а ленінградські художники говорили, що її роботи наповнені Шевченківським духом. Мама привезла книгу відгуків про виставку. Наведу окремі з них:

«Джерелом для створення таких

виробів людських рук є народна пісня, народна душа, поезія та історія». (М. Корнійчук, науковий працівник).

«Власна фантазія на традиційній основі — це прекрасно!» (В. Вишневецька, перекладач).

«Роботи В. С. Роїк вражають своїм істинно народним характером і в той же час сучасним осмисленням народних традицій. Величезний смак, багатство прийомів, точність відбору засобів, лаконізм — все це дає дивовижний і часто приємно-неочікуваний ефект». (М. Побединський, театрознавець).

Завдяки мамі я до найменших подробиць ознайомився з творчістю поета, побував у ряді міст, пов'язаних з його життям. Особливою гордістю для мами було те, що в нашому місті Лубни, та і взагалі на Полтавщині побував Т. Шевченко. Вона говорила: «Полтавщина — це серце України, і Шевченко, звичайно, обов'язково повинен був відвідати наші краї».

Іноді вона напівзапитально, напівствердно запитувала мене: «Сподіваюся, ти тепер розумієш, скільки зробила для України ця людина?».

Я помітив, що в кінці свого життя вона частіше зверталася до поезії Шевченка. Мама іноді, особливо в березні, просила Олександра Польшенка, щоб його вихованці зі студії «Світанок» прочитали їй Шевченківські вірші.

У 2004 році у мій день народження мама подарувала мені книгу, видану в 1912 році в Москві. Це збірник, присвячений пам'яті Т. Шевченка. В куточку вона написала лаконічно: «Це дуже цінна книга», а усно сказала: «Бережи її. Я думаю, що в Сімферополі такої книги більше немає».

Коли підрости внуки і правнуки, вона почала їм періодично говорити про Тараса Шевченка, просила, щоб обов'язково читали його вірші. Мене це не здивувало, адже завдяки мамі я сам зміг зрозуміти глибину і велич цієї людини.

Вадим РОІК, заслужений працівник транспорту України та АР Крим

ВИШИТО ОСНОВНИЙ УЗОР НА ШЕВЧЕНКІВСЬКОМУ РУШНИКУ

Зроблено перший крок до створення в Криму Шевченківського рушника: вишито основний орнамент у центрі полотняної доріжки завдовжки 7 метрів при ширині 70 сантиметрів. Щоб показати його у всій красі, в Музеї української вишивки ім. Віри Роїк не знайшлося такого довгого демонстраційного стенду і його задріпаювали складками на столі. А це ще не найдовший рушник, який вишивався в Криму. Кілька років тому в Гаспрі поблизу Ялти на семінарі народних майстринь з усієї України Віра Роїк, єдина в цій галузі мистецтва Героїні України, власноруч вишила завершальні стібки на Рушнику національної єдності України, довжина якого — 9 метрів.

— Коли восени минулого року група кримських вишивальниць — учениць Віри Роїк звернулася до нас з ідеєю створити до 200-річчя Тараса Шевченка рушник, що є одним із символів України, — розповідає директор Кримського етнографічного музею Юрій Лаптев, — ми захвилювалися: як практично реалізувати цей перший для нас такого роду проєкт?

Вирішили для створення макета вишивки залучити Спільку дизайнерів Криму. Там за малюнками Віри Роїк був створений орнамент, схвалений потім творчим колек-

тивом. Фахівці відділу етнічної історії та традиційної культури східних слов'ян музею перекалькували малюнок з паперу на тканину і вручили для виконання першого етапу рушника вишивальниці з Джанкою Євгенії Жуковій.

— Це було 26 грудня 2013 року о 17-й годині в цьому приміщенні, — згадує Євгенія Олександрівна. — Чому мені першій доручено вишивати? Я — учениця Віри Роїк з 1960 року. Вона приїжджала до нас у Джанкою і навчала всіх бажаючих вишивати різним технікам української вишивки, у тому числі

полтавській гладі. Саме нею і вишито орнамент. У роботі мене надихало те, що цей малюнок — самої Віри Роїк.

Щоб втілити його на полотні, їй, лікарю-лаборанту, яка щільний день зайнята службовими обов'язками в поліклініці, одного натхнення і вільного часу виявилось замало. Тож вона взяла відпустку і виконала це відповідальне завдання у встановлені строки. Тепер естафету від неї беруть у свої руки інші вишивальниці — представниці союзу національно-культурних товариств півострова, які з боків від центрального малюнка поряд з національними орнаментами вишиватимуть своє рідною мовою чотиривірш відомого всім Шевченкового «Заповіту»:

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.

— І в цьому — особливість кримського рушника з коло-

ритом нашого багатонаціонального півострова, — сказала заступник міністра культури АРК Тетяна Манежина. — Щоб проєкт входить у число заходів, що реалізуються в автономії за розпорядженням Ради міністрів АРК щодо відзначення 200-річчя Тараса Шевченка.

Дивлячись на цей унікальний твір, бачиш, як спадщина великої української вишивальниці Віри Роїк втілюється в нових виробках, поєднується з національними символами інших народів півострова. Він є результатом не лише культурної діяльності з певного інформаційного приводу, а й, за словами генерального директора Всеукраїнського інформаційно-культурного центру Миколи Кузьміна, відображенням усієї української культури та духовності, реалізації креативних творчих ідей багатьох людей.

У їх числі виступаючі називали насамперед сина Віри

Роїк — Вадима Роїка, наукового співробітника Шевченківського національного заповідника в м. Каневі Віктора Тарахана, вишивальників з Волині Юрія Савку та Оксану Пузняк, скульптора Ірину Дашок, а також Сергія Ковальова, директора Сімферопольського керамічного заводу, на якому виготовлено вазу на підлогу з орнаментами Віри Роїк та її словами:

«Кожен рушник — то спалах душі моєї, то частина життя, то моя доля...».

Віднині полотно перебуватиме в музеї і протягом кожного робочого дня з ним за графіком зможуть працювати майстрині. Вишити тексти Кобзаревого заповіту і національні орнаменти планується до 25 квітня — дня народження Віри Роїк.

Валентина НАСТИНА

«ЭТО МОЯ РОДИНА! Я БУДУ ЕЁ ЗАЩИЩАТЬ!»

Я, русскоговорящий одесский историк, написавший для российского ТВ сценарий «Истории Государства Российского», «Время Победы» и «Битвы за Москву», не могу уложить в свои мозги словосочетание «РОССИЙСКИЕ ОККУПАЦИОННЫЕ ВОЙСКА НА УКРАИНЕ»!!!! НЕ МОГУУУУ!!!!

Но я вспомню свою службу в спецчастях ВВ СССР (под Москвой с 1989 по 1991 г.) и попрошу автомат, чтобы в свои 43 года пойти защищать свою Украину от оккупантов из России! При этом я понимаю, что могу в принципе увидеть ребят, с которыми служил, или которых ещё летом водил на экскурсии, и пил с ними вино на берегу моря...

Россияне, я буду защищать от вас дом Пушкина в Одессе!

Россияне, я буду защищать от вас квартиры Бунина, дворец Толстых и Воронцовых, Потёмкинскую лестницу и памятник Екатерине!!!! Я буду защищать могилы двух своих идеологов — ветеранов войны (моряка Черноморского флота и героя Сталинградской битвы).

Я буду защищать свою бабку — ветерана войны, свою жену — россиянку Светлану Иванову, трёх детей и мать с отцом!!!

Потому что я люблю всё это!!!!!! ЭТО МОЯ РОДИНА!!!!!! Я буду её защищать!!!!

Пушкина, Воронцова, Горького, Шевченко, Бунина, Булгакова... я их буду защищать от вас!!! Вы это уложите себе в голову!!!! У меня — НЕ ПОЛУЧАЕТСЯ!!!! Мозг это отказывается понимать!!!!

Р. С. Воин, конечно, из меня уже не тот. Меня, как и многих украинских мужиков, кто под «Прощание славы» пойдёт завтра в ополчение, привезут в «цинке» и зарюют в Одессе. Я не побываю на Камчатке, о которой мечтал с детства... Я не выдам замуж своих двух годовалых принцесс, и не женю сына Антоху. Я не похороню своих родителей...

Но я буду защищать свою Родину — Украину, и крыть вас ПО-РУССКИ матом! Потому что я не успею уже хорошо выучить свой украинский — меня убьёт русский солдат...

Россияне, подумайте, хотите ли вы убивать украинцев и с патриотическим восторгом хоронить своих и наших пацанов в братские могилы их дедов?????

Ваш Александр БАБИЧ, русскоговорящий украинец
г. Одесса

НЕ УНИЖАЙТЕ ЧЕСТЬ И ДОСТОИНСТВО ВОИНОВ БРАТСКОГО ГОСУДАРСТВА!

Сегодня, 4 марта 2014 года, я пришел к воротам штаба Военно-Морских Сил Украины по ул. Соловьева в Севастополе. Там стояли в оцеплении российские солдаты с закрытыми лицами — в балаклавах, с оружием, без опознавательных знаков, и люди с группы поддержки. Я представился, назвал свой статус — участник боевых действий вторжения в Чехословакию в 1968 году. Я сказал, что так «не должно быть, что не должны предъявлять требования о сдаче оружия к военнослужащим, которые дали присягу государству Украина. Мои оппоненты отказались назвать свои фамилии. Я выразил свой протест там и в организации «Лига офицеров Севастополя» боевому офицеру-афганцу полковнику Лукичеву Владимиру Леонидовичу, который согласился со мной. Затем я пришел в организацию воинов-участников боевых действий, членом которой являюсь, и написал заявление следующего содержания:

«Председателю Севастопольской организации Союза ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов) Перминову Александру Павловичу участника боевых действий — вторжения в Чехословакию в 1968 году Барташа Валерия Михайловича

В связи с более чем ненормальной ситуацией, возникшей в Севастополе в феврале-марте 2014 года, а именно силового и психологического воздействия в отношении воинских частей Военно-Морских Сил Украины со стороны Вооруженных Сил Российской Федерации с требованиями сложить оружие и изменить присягу Украине, ЗАЯВЛЯЮ о недопустимости обращения с подобными требованиями к представителям ВМС Украины, унижающими честь и достоинство солдата-воина. Прошу вас от имени Севастопольской организации воинов-ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов) принять все меры к прекращению противостояния, унижающего честь и достоинство воинов братского государства Украины».

В устной форме я добавил, что являюсь белорусом, правнуком солдата Российской императорской армии, освободившего Болгарию в русско-турецкой войне 1877-1878 гг., внуком солдата Российской императорской армии, погибшего в 1914 году за веру, царя и отечество, сыном моего отца — участника войны, офицера-ветерана Черномор-

ского Флота 1941-1945 гг., сражавшегося с первого дня 24 июня 1941 г., участника ожесточенных сражений под Новороссийском, племянником моего дяди — офицера Красной Армии, участника боев под Могилевом, затем подпольщика, а затем опять офицера Красной Армии, сложившего голову в Литве и похороненного на воинском кладбище в г. Друскайните.

Своего оппонента на ул. Соловьева я попросил назвать его фамилию, но он отказался. Я заявляю как севастополец, что своими действиями в отношении братьев украинцев сегодня Черноморский Флот запятнал святой Андреевский Флаг, святой для меня флаг Советского Военно-Морского флота СССР — белого с синей полосой и с красной звездой и серпом с молотом. С двух лет я проживаю в Севастополе, я — солдат Советской Армии и остаюсь им навсегда. Я прошу прощения у своих русских друзей за эту эмоциональную встречу с ненормативной лексикой...

БАРТАШ Валерий Михайлович

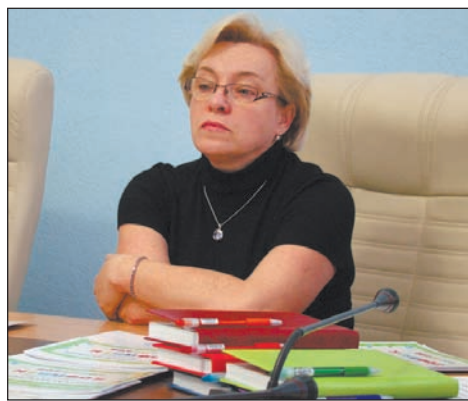
В. М. Барташ з білоруським прапором біля пам'ятника Т. Шевченку в Севастополі

У СЕВАСТОПОЛІ ПОБИЛИ ЖУРНАЛІСТКУ

3 березня керівник медіа-центру «ІРС-Севастополь» Тетяна Рихтун виконувала свій журналістський обов'язок і фіксувала на відеокамеру дії російських військових зі зброєю в руках, які готували провокації біля штабу ВМС України. Як ми знаємо, в місті створені незаконні напіввоєнізовані «загони самооборони» із числа прихильників Росії, які підтримують дії інтервентів. Закони України вони не визнають.

У цей час до неї підбіг невідомий, вивернув руку, вдарив по голові і, вихопивши камеру, втік у невідомому напрямку. Журналістка звернулася із заявою в міліцію, повернулася із оперативною слідчою групою на місце злочину. Кількість проросійських активістів, як і кількість російських військових, суттєво зросла і сягнула більше сотні. Як сказала Тетяна Ярославівна, шансів на розслідування нападу і повернення відеокамери, яка є власністю медіа-центру, практично немає.

Вона зробила знімок голови, на щастя, струсу мозку немає. Після цього інциденту орендодавці примі-

щення, в якому знаходиться медіа-центр «ІРС-Севастополь», зв'язалися з Тетяною Рихтун і вимагають від неї зняти вивіску з дверей та покинути будівлю. Очевидно, що все це є перешкоджанням журналістській діяльності і безкарним порушенням законів України в Севастополі.

Микола ВЛАДІМІРСЬКИЙ

ДРУЗЬЯ ПОЗНАЮТЬСЯ В БЕДЕ...

Ты видел счастье, ты видел горе,
Ты слышал «ура» последних атак,
Медведь пьет чёрную воду моря,
Медведь по имени Аю-Даг.

Твоим серпантинном троллейбусы катят:
Алушта, Алушка, дальше — везде,
На Крым моей памяти
вряд ли хватит.

Прожектора луч по чёрной воде...
Звёзды читают Чехова пьесы,
Галья Волошина помнит шаги,
Пушкина знает трава Херсонеса,
Сны, как Высоцкого струны, туги.

Крым. Перепутаны мысли и даты.
Крым. Поцелуев рассветная дрожь.
Крым. Предзакатная
грусть Митридата,
Бахчисарая фонтанная ложь.

Крым. Перекопа кровавые мели.
Крым. Уходящие в даль корабли.
Жаль, что тебя удержат
не сумели,
Берег последней русской земли.

Натиск свинцовый
маховских тачанок
Спутал колоду истории карт,
Два пионера найдут спозаранок
Несколько ржавых
дроздовских кокард...

Возле Джанкоя
простреленный тополь,
Крови следы на татарской стене,
Назван в Париже бульвар
«Севастополь»,
Помнят шотландцы
погибших в войне.

Крымские войны — привычное дело,
Кровь генуэзцев рекою текла,
Русской картечью пробитое тело
Над Балаклавой помнит скала.

В бочках Массандры
уснула мадера,
Кто её выпьет — не знает никто,
Вон продаётся погон офицера,
Нищий в простреленном
ходит пальто.

В крымской земле перепутались
с кровью
Слёзы надгробные вдов и невест.
Будьте же прокляты те, кто готовит
Кровосмесительный новый инцест!
Списки убитых потерпит бумага,
Скроются в Лете империй следы,
Пьющему чёрную глать Аю-Дагу
Хватит надолго солёной воды...
Орлуша (Андрей Орлов)
www.facebook.com/orlusha

Дмитро ПАВЛИЧКО

«ПЕРЕВЕДИТЬ МЕНЕ ЧЕРЕЗ МАЙДАН!»

Я — чоловік з Майдану,
ти — з «Бульвару»,
Ти — з президентом,
я, звичайно, — ні.

Я вирис із землі, ти — з тротуару,
Та щось еднало нас в юнацькі дні.
Що то було? Я не спімну нічого,
Але твоє шемливе співчуття
До себе, як до жebraка сліпого,
Запам'яталося на все життя.

В мені живе рядок твого твору,
Як золотої правди ширій гран, —
То просьба духу, що не має зору:
«Переведіть мене через майдан!».

А нині ти Майдан свого народу
Безтямним натовпом ганебно звеш.
Чи ж ти осліп, чи владі навдогду
За долари незрячого вдаеш?

Вдавай, але прийди, тебе я стріну,
Немов сліпцеві покажу Майдан;
Побачиш ти повсталу Україну,
Не тлум, а легіони громадян.

Побачиш ти свободи
й правди надих,
Ти Бога вздриш у клеїтній юрбі,
І вірменин, що вмер на барикадах,
Шевченка там читатиме тобі.

Дивитись будеш зблизька
і здалека,
Дізнаєшся, що твій народ —
не тьма,

Що на Майдані є бібліотека,
Але твоїх книжок у ній нема.
15.11.2014

НАД УКРАЇНОЮ

Ой, закружляли круки!
Ой, вороння злетілось!
Раді ламати руки
І шматувати тіло.
Кличе хтось за горою,
Світить, щоб стало видно.
Та, що була сестрою,
Виявилась — ехидна.
Скаляться вурдалаки,
Лізуть з усіх околиць.
Думають гайдамаки.
Моляться богомолець.

Галина ЛИТОВЧЕНКО
с. Віліне Бахчисарайського р-ну

КРИМСЬКІ ЖІНКИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ

Кілька сотень кримських жінок провели на виїзді з Сімферополя акцію протесту за мир і проти російського вторгнення в Крим. Вони вишикувалися вздовж автотраси з українськими прапорами, жовтими і блакитними кульками і плакатами: «Крим — це Україна», «Кохати, а не воювати», «Стоп Путін!», «Ми ростимо дітей для щастя і миру», «Кримські татари, росіяни, українці — за мир», «Поверніть нам мир!».

Акцію організували кримськотатарські й українські жінки, до них приєдналися кримчанки інших національностей. Автомобілі, які проїжджали трасою під час акції, сигналізували, вітаючи її учасників.

Кілька десятків сімферопольських жінок прийшли до штабу військ берегової оборони ВМС України, щоб підтримати українських бійців, яким погрожують російські військові і проросійські радикали. Як повідомляє кореспондент Радіо «Свобода», жінки дарували квіти військовикам, а потім вишикувалися вздовж вулиці Карла Маркса у Сімферополі з плакатами проти російської агресії і за мир в Україні.

4 березня група ялтинців, не згодна з російським вторгненням на територію суверенної держави Україна, пройшла мирним маршем по Набережній. Звучали заклики до миру, єдності; туристів закликали не боятися і приїжджати в Ялту, де ніякої військової агресії не сприймають і не допустять.

ЗІБРАВ БОГ СВІТЛИХ ЯНГОЛІВ — І НАПРАВИВ ЇХ У ШКОЛУ!

Нещодавно у Сімферополі в Українській гімназії пройшов III (всекримський) етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури. В олімпіаді взяли участь понад 200 кримських школярів. Перше місце серед дев'ятикласників здобула для своєї школи учениця 9-А класу НВК «Українська школа-гімназія» Тетяна Совик. Тетяна, починаючи з сьомого класу, залюбки бере участь в олімпіадах з різних предметів, та найбільше радіє перемогам в олімпіадах з рідної мови та літератури. А перемагає вона завдяки тим знанням, що дає їй чудова вчителька української мови і літератури Людмила Петрівна Оскома.

Людмила Петрівна працює в школі не так давно, проте велике значення надає самоосвіті і вже має гарні результати своєї роботи. Багато її учнів перемагають у різноманітних творчих конкурсах. Та й сама вчителька постійно бере участь у різних фахових конкурсах та змаганнях. Людмила Петрівна здобула перемогу в II Кримському республіканському конкурсі науково-пошукових робіт молодих учителів і молодих учених з актуальних проблем освіти, в міському конкурсі серед молодих учителів «Педагогічний дебют» та в конкурсі проектів молодих педагогів «Зроби крок за обрій».

— У лікаря — клятва Гіппократа. У солдата — присяга. А яку клятву дає учитель, який обирає свій шлях — служити людям? Чому стають учителями? — так розпочала розповідь про себе Людмила Петрівна. — Відповідь на це запитання можна знайти в легенді.

«Багато тисяч років тому побачив Бог, що множаться пороки людей, і вирішив допомогти їм. Скликав він Високих Духів і сказав: «Люди втратили свій шлях. Як бути?». Один із Духів запропонував нав'язати на людей сон пророчий, інший — послати манну небесну, третій — воду від Бога. І лише четвертий Високий Дух прорік: «Вклади в кожну людину спрагу до пізнання і дай їм учителя».

Зібрав Бог світлих янголів і наказав їм бути вчителями для дітей».

З тих незапам'ятних часів народжуються на землі янголи, як звичайні діти, дорослішають, поспішають до дітей. Це — вчителі! І я пишаюся тим, що є серед них. Стати вчителькою мріяла, ще навчаючись у восьмому класі Почтненської школи Краснопер-

копського району. Після закінчення школи вступила до Таврійського національного університету на спеціальність «Українська мова і література».

Хоча свій професійний шлях почала не так давно, проте розумію, що живу в унікальному середовищі. Переді мною відкривається досі незнаний світ — передові технології, інноваційні методи. Тому, обираючи тему для самоосвіти, звернула увагу на використання інтерактивних технологій навчання. Ним і присвятила 4 роки своєї діяльності.

З цією метою на уроках української мови та літератури застосовую відомі технології інтерактивного навчання: групову форму, «Мікрофон», «Коло ідей», «Акваріум», «Карусель», «Відгадай», «Дерево рішень» та інші.

Деякі ігри ми придумали і розробили з учнями самі й апробували їх на уроках.

Діти з великим задоволенням на уроках виступають у ролі мовознавців, прикордонників, журналістів.

Наприклад, у грі «Майстерня мовознавця» учні виконують роль

мовознавців, лінгвістів, наукових працівників. Завдання надзвичайно різноманітні: дослідження тексту, лінгвістичний чи ідейно-художній аналіз тексту. Працює група сильних учнів, досліджуючи кожен своє питання. Завдання має творчо-пошуковий характер.

У грі «Прикордонник» діти «перетворюються» на працівників прикордонної служби (офіцерів, експертів, доглядачів), вони об'єднуються в групи, кожна з яких отримує завдання: виявити слова (речення, вставні чи вставлені конструкції — залежно від матеріалу, що вивчається на уроці) певного розряду, типу. Додаткове завдання — виявити «порушника» на кордоні. Важливо прагнути, щоб учні, виконуючи завдання, вчилися захищати свою позицію, доводили, чому вважають саме так, а не інакше.

У «Редакції газети», імпровізованій на уроці, учні стають журналістами, письменниками. Завдання — написати творчу роботу, статтю, репортаж, інтерв'ю... Може пропонуватися лише тема роботи, а можуть — опорні слова чи сполучення слів, афоризми, крилаті вислови, цитати, залежно від бажання вчителя й можливостей учнів.

У «Музеї хиб» учні — музейні працівники. До них потрапляють якісь реліквії, але час наклав свій відбиток — стерто частини речень, нечітко написані слова, відсутні розділові знаки, переплутано місцями слова, коли склеювали аркуш. Завдання — відтворити текст, пояснити помилки, виправити їх. А ще іноді потрібно відредувати текст — переклад з давньої мови, виконаний не досить грамотними дослідниками.

Проект молодого педагога — Людмили Оскоми — «Розвиток

інноваційного педагогічного потенціалу шляхом упровадження інтерактивних технологій навчання» завершився. Але вчителька на досягнутому не зупиняється! Цей навчальний рік вона присвятила використанню імітаційно-ігрового навчання на уроках української мови та літератури. Вже сьогодні використовує у своїй діяльності елементи театральної педагогіки, яка покликана на розкриття творчого потенціалу кожної дитини. Людмила Петрівна впевнена, що неталановитих дітей не буває, потрібно тільки розвинути, розвинути, відкрити те, що живе в кожній особистості!

Учні, яких навчає Л. П. Оскома, з цікавістю беруть участь у театралізованих виставах під час уроків: Т. Шевченко «Мені тринадцятий минало»; літературно-музична композиція до ювілею А. С. Малишка; урок-суд за твором Є. Гуцала «Сім'я дикої качки»; урок-прес-конференція «Емма Андієвська — українська письменниця, поетеса, художниця», інсценізація діалогу баби Параски і баби Палажки (урок «Фразеологія»).

Зрозуміло, що на таких уроках діти краще засвоюють нові знання та розвивають свої творчі здібності. Вони залюбки беруть участь у різних конкурсах і виграють! Є вже перемоги й у цьому навчальному році. У Всеукраїнській учнівській олімпіаді з української мови та літератури, на II (міському) етапі I місце посіли Тетяна Совик (9-А клас) і Марина Бутим (8-А клас); II місце — Дарина Вербанова (7-А клас), III місце — Ольга Лебедева (9-Б клас). А Тетяна Совик здобула перемогу ще й на III (республіканському) етапі і на весняних канікулах поїде на Черкащину представляти Крим на всеукраїнському рівні!

У XIV Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика на II етапі I місце посіла Марина Бутим, II місце — Дарина Вербанова та Тетяна Совик, III місце — Валерія Гарасюк (7-Б клас). У XIII Всеукраїнському конкурсі учнівської творчості, присвяченому Шевченківським

днем, на II етапі в номінації «Література» I місце здобула Ганна Пономаренко (11-Б клас). У IV Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка на II етапі III місце виборов Керім Менаєв (11-Б клас). Взяли участь учні Української гімназії і в конкурсі учнівської творчості «Шевченко і сучасність», присвяченому святкуванню 200-ліття від дня народження Т. Г. Шевченка. У номінації «Авторська поезія» I місце здобула Ганна Пономаренко (11-Б клас). А в номінації «Декламація» III місце посіла Еміне Харачива (8-Б клас).

Звичайно, що перемоги в таких престижних конкурсах приносять радість і учням, і їхньому вчителю. Я впевнена, що ці діти просто закохані в українську мову, перемігши на першому етапі конкурсу, вони готові працювати ще більше, щоб досягнути нових вершин. Людмила Петрівна частенько засиджується в школі допізна зі своїми учнями, вона справді, як ангел, веде їх до успіху. Вона завжди готова прийти на допомогу, пояснити чи підказати. Діти тягнуться до неї, бо вона дуже ерудована, добра, зі світлою душею, сяючими очима і чарівною усмішкою. На її незвичайні уроки діти йдуть, як на свято. Навіть складний матеріал вона може подати так, щоб усім було зрозуміло. Адже майже всі уроки супроводжуються мультимедійними презентаціями, іграми.

«Готуючись до уроків, — говорить Людмила Петрівна, — завжди пам'ятаю слова Марії Монтессорі: «Єдиним свідченням правильності процесу навчання є щастя дитини». А де ще шукати щастя, як не в спільній радісній подорожі по життю — подорожі із сяючими очима! Я переконана, що моє завдання — із зерен добра і справедливості виростити душі учнів, з цеглинок знань «скласти» їхній розум, допомогти знайти свій шлях в житті, усвідомити свій громадянський обов'язок. А головне — навчити бути людьми!».

Любов СОВИК

І ОЖИВЕ ДОБРА СЛАВА...

Серед тих визначних діячів, чий серця, помисли, талант спрямовані на служіння народові, чия душа сповнена високої любові до Батьківщини, Шевченко по праву займає почесне місце, бо з вогнем у душі захищав незалежність Вітчизни, честь і гідність народу. Безсмертне ім'я великого українського поета і художника Т. Г. Шевченка відоме скрізь як ім'я людини, що віддала своє життя боротьбі за волю українського народу.

На початку 2014 року в рамках програми святкування 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка в Штормівській школі-гімназії розпочалася культурологічна художня акція «І живе добра слава», під час якої відбулися такі заходи: книжкова виставка «Хвилююче слово Тараса», читання і декламація Шевченкових творів «Шевченкове слово в віках не старіє...», художня виставка «Життя українського селянства», інсценізація урив-

ку з твору «Назар Стодоля», експозиція «Шевченко очима сучасної молоді».

Презентація книжкової виставки «Хвилююче слово Тараса» відбулася в бібліотеці школи-гімназії. На виставці представлені твори Т. Г. Шевченка, різні видання «Кобзаря», а також багатомні твори, присвячені його життю й творчості. Під час презентації книжкової виставки юні гості бібліотеки дізналися багато цікавих фактів з життя великого українського поета. Діти не тільки ознайомилися з матеріалами, представленими на виставці, але й брали з собою для домашнього читання збірки віршів великого поета.

У кабінеті української мови та літератури відбулися читання та декламація творів Тараса Григоровича «Шевченкове слово в віках не старіє...». Нині визначні поети інших країн світу перекладають на свої рідні мови полум'яні вірші українського Кобзаря.

Композитори пишуть музику на слова Шевченка, художники малюють картини, відтворюючи події з життя й творчості поета-художника, виконують ілюстрації до його талановитих творів. Наші учні спробували свої сили у продовженні справи маляр-

ства Шевченка-художника, учасники виставки «Життя українського селянства» презентували нам своє бачення не тільки образів героїв творів, а й самого Кобзаря.

В актовій залі відбулася інсценізація уривку з твору «Назар Стодоля». У цьому творі письменник розповів нам про любов і зраду, про кохання і ненависть, про традиції українського народу. Ця фольклорна композиція у виконанні учнів 9 та 10 класів

проілюструвала нам обряд сватання в Україні XIX століття.

Завдяки експозиції «Життя українського селянства» ми ще раз поринули у світ творчості Тараса Григоровича, якою він відкрив нову епоху в українській літературі, створив чудові зразки поезії, які могутньо зазвучали над світом як гнівне викриття соціальної нерівності, як пристрастний заклик до активної боротьби за кращу долю. Натхненні поетичні твори

Тараса Шевченка — неопієнний скарб світової літератури і ми як гідні нащадки повинні виконати заповіт великого Кобзаря.

Анастасія ПОСКРЬОБИШЕВА,
учениця 9 класу
(Ліга малої преси)

P. S. Усі фотографії, малюнки, відеоматеріал представлені на сайті Штормівської школи-гімназії за електронною адресою: shtorm.klasna.com

ЧОМУ ШЕВЧЕНКА ШАНУЮТЬ У ВСЬОМУ СВІТІ?

У сучасному світі у кожному великому місті стоять пам'ятники Т. Шевченку. На його честь називають театри, школи, вулиці. Його твори вивчають напам'ять за шкільною програмою. То чому ж він такий відомий? Чому його шанують і встановлюють пам'ятники навіть за кордоном?

Попередники Шевченка належали переважно до дворянського кола, а от автор «Кобзаря» вийшов із глибин народу — був сином бідного селянина-кріпака. Рано залишився сиротою, рано зазнав лиха, про що свідчать його автобіографічні твори. Початкову освіту здобув у сільського дяка. Але крім цієї примітивної школи була наука інша — школа життя.

Знання життя народу, нерозривний зв'язок із ним, відчуття його потаємних дум і прагнень були тим ґрунтом, на якому формувався світогляд Кобзаря.

Т. Шевченко був геніально обдарованою людиною. Ще у дитинстві прокинувся у нього талант художника. Саме завдяки цьому таланту на хлопця звернули увагу й допомогли

вкупитися з кріпацтва.

Тарас Григорович писав твори рідною мовою. Українська мова мелодійна, багатогранна, як той діамант у вірші В. Самійленка, присвяченому пам'яті Т. Г. Шевченка:

*Діамант дорогий
на дорозі лежав, —
Тим великим шляхом
люд усякий минав,
І ніхто не пізнав діаманта того,
Йшли багато людей*

і топтали його.
Такою була наша мова до того, як її підняв Т. Шевченко «і додому приніс, і гарненько, як знав, обробив, обточив дивний той камінець, і уставив його у коштовний вінець». Така роль Кобзаря у створенні української літературної мови.

Твори поета вважаються геніальними. У них відображені життя та побут українського народу. Його твори перекладені іншими мовами світу, але жоден з перекладів не може передати всю красу і мелодійність українського оригіналу.

Тому шанують Великого Кобзаря у всьому світі. І не тільки в Україні стоять пам'ятники митцю українського слова.

Олена УЛТІНА,
учениця 11 класу Сонячнодолинської ЗОШ,
член МАЛІЖ

ТАРАС ШЕВЧЕНКО І ДІТИ

Хоча Тарас Григорович не писав спеціально для маленьких читачів, десятки його поезій стали улюбленим читанням багатьох поколінь дітей. Пригадується, як у далекі повоєнні роки наша мати напам'ять розказувала мені і двом сестричкам Шевченкове «На Великдень на соломі». Тихим журливим голосом говорила про те, як у святковий весняний день діти вихваляються обновами. Комуś вишили сорочечку, комуś купили стьожку чи стрічку, шапочку смушеву, чобітки чи свитку. Тільки одна сирітка хоче, та не знає, чим похвалитися. Врешті ніби знаходить: «А я в попа обідала, — сирітка сказала». У цій ліричній мініатюрі настільки правдиво передано психологію дітей, їхні звички, трагізм слів бідної дівчини, що вона западає у душу надовго.

Його вірші здавна слухають у дитсадках, читають вдома, у сімейному колі, вивчають у школі. Особливо близькі дітям твори Кобзаря про красу рідної природи, тяжке сирітське життя. «Здавна» — не перебільшення. Ще 1876 року вчитанні «Класная русская хрестоматия для младших классов средне-учебных заведений» поруч з творами О. Пушкіна, М. Лермонтова, М. Гоголя вміщені уривки з поеми «Катерина» («Сирітка»), «Гайдамаки» («Ярема» і «Козацький батька») в російських перекладах. Більше того, у читанках для учнів середнього і старшого віку з'являються твори поета не тільки в

перекладі російською, а й в оригіналі. Так, у збірнику «Золотые колосья» (1909 р.) надруковані поруч українською і російською мовами уривок з поеми «Княжна» під заголовком «Село» та вірш «Вечір» («Садок вишневий коло хати»). Після так званого Жовтневого перевороту твори нашого генія увійшли в золотий фонд вітчизняної літератури, вони на чільному місці в шкільних хрестоматіях, видаються окремими книжечками для дітей.

Шевченко як ніхто інший глибоко розумів і відчував душу дитини, зокрема знедоленої. Сам зазнав у дитинстві багато горя, відчув на собі безправність кріпацького життя. Був і пастушком, і поміщиком у поміщицьких хорамах. Про його любов до дітей засвідчено в багатьох спогадах. Поет О. Афанасьєв-Чужбинський згадує, яку велику втіху приносили йому зустрічі з селянськими дітьми: «Тарас Григорович не раз сідав з ними в коло і, підбадьоривши похливе товариство, розповідав їм казки, співав дитячі пісені, яких знав безліч, з серйозним виглядом робив пищики і невдовзі завойовував прихильність усіх дітлахів». Відомо, як прикипів поет душею до маленького Дмитрика, сина коменданта Ново-петровського укріплення І. Ускова. А хлопчик і уві сні бачив свого дорослого приятеля. Невдовзі хлопчик захворів і помер. На могилу свого маленького друга Тарас Григо-

рович приносив квіти і встановив на ній пам'ятник. Про це розповів сам поет у листі до А. Козачковського від 30 червня 1853 року.

Василь ЛАТАНСЬКИЙ
* * *

На Великдень на соломі
Против сонця діти
Грالیсь собі крашанками
Та й стали хвалитись
Обновами. Тому к святкам
З лиштвою пошили
Сорочечку. А тій стьожку,
Тій стрічку купили.
Кому шапочку смушеву,
Чобітки шапові,
Кому свитку. Одна тільки
Сидить без обнови
Сиріточка, рученята
Сховавши в рукава.
— Мені мати купувала.
— Мені батько справив.
— А мені хрещена мати
Листву вишивала.
— А я в попа обідала. —
Сирітка сказала...

«ПОЕТИЧНА КВІТКА УКРАЇНИ»

25 лютого відзначили 143-тню річницю від дня народження великої української поетеси Лесі Українки. У переддень свята співробітники бібліотеки-філії № 8 ЦБС для дітей міста Сімферополя завітали до учнів 3-У класу НВК «Школа-гімназія» № 10 ім. Е. Покровського.

«Поетична квітка України» — таку назву мала зустріч-знайомство з життям та творчістю Лесі Українки. Діти з великою цікавістю послушали розповідь про життєвий шлях письменниці, багатогранність та всебічну обдарованість її особистості, дізнались про мужність цієї тендітної жінки у боротьбі з тяжкою хворобою.

Чудові поетичні рядки не залишили байдужими серця дітей: «Стояла я і слухала весну», «Вишеньки-черешеньки», «Колісково» та ін. Слайд-презентація з фотографіями із Лесино життя також справила неабияке враження на юних глядачів. Найкращі читці віршів у класі продекламували уривки із поезій Лесі Українки. Сподіваємось, що щира та приємна зустріч з творчістю української майстрині слова залишиться у пам'яті учнів.

Марина Петрівна АНТОНЕЦЬ, бібліотекар

ДОБРИЙ ДЕНЬ, ДОРОГЕ «ДЖЕРЕЛЬЦЕ»! Пишуть тобі учні НВК «Школа-ліцей» № 3 ім. А. С. Макаренка із Сімферополя. Наша школа — найкраща! В школі дружний колектив учнів та вчителів. Протягом року відбувається багато змагань, конкурсів, олімпіад.

Ми хочемо привітати всіх учителів-жінок нашої школи зі святом 8 Березня і, зокрема, нашого улюбленого директора О. О. Гордієнко — надзвичайну людину. Це талановита вчителька і організатор. Вона — приклад закоханості в свою професію, служіння їй протягом усього життя.

Ми всіх вас, дорогі наші жінки-вчителі, ширі любимо і зичимо всього-всього найкращого!

*Нехай волошками цвітуть
літа прекрасні,
Нехай здійсняться тисячі бажань.
Хай доля вам дарує тільки щастя,
Ні грама бід,
ні крапельки страждань.
Життя хай квітне,
як весняний сад,
І кожен день усміхнено радіє,
А доля посилає зореняд
Здоров'я, і любові, і надії!*

ЯЛТА — НЕ СЕВАСТОПОЛЬ, ВОНА ТОЛЕРАНТІША

Час летить дуже швидко, і Майданні події не дозволили мені своєчасно завершити цикл статей на основі осінньої поїздки до Криму. Мало того, що Ялта дуже гарна (і морем, і навислими над нею мальовничими скелястими горами, і охайною європейською набережною), останнім часом вона ще й приємно вражає мовною толерантністю. Якщо порівняти з Севастополем, Судаком, Бахчисараєм чи Феодосією, то Ялта набагато швидше українізується візуально. Тут не треба довго блукати містом, щоб натрапити на українську вивіску. Ось чималенькими літерами виведено: «Склад-маркет взуття», поряд бачу «Світ яскравих мрій» і навіть просунутий «Магазин сучасних технологій «Кибернетика», ось погляд вихоплює кіоск із звичною вивіскою «Крымсоюзпечать», зате поруч закликає українською: «Купуй шотижня!». Ось магазини: «Золотий вік», «Товари для спорту і відпочинку «Стайер», ось «Віденські булочки», ось «Кав'ярня «Золотий дукат», ось «Банк Південний», а ось «Єкатеринославський комерційний банк». Ось дорожній покажчик «Курортно-оздоровчий комплекс «Росія». Патріотична реклама пива: «Світ починається з України». Престижний ресторан «Єреван» — тут поєднують українська, російська і вірменська мови. В іншому місці наткнувся на таку ось тримовність: «Блинчики. Млинці. Pancakes». Є двомовний напис: «Канатна дорога / Канатная дорога». Щоправда, російський напис має неонову підсвітку, а український видно лише вдень. Можна б сказати, що це відверта дискримінація державної мови, якби ж не усвідомлення, що в інших містах Криму і такого не знайдеш. Отже, Ялта є такою собі маленькою «кримською Галичиною», якщо брати до уваги мову вивісок. Бо якщо 15-20 відсотків українського у Ялті — це не так вже й багато, то чому в інших містах Криму ця цифра не сягає навіть 1%-ої позначки? Щодо інших показників українськості міста, то так відразу й не скажеш. Може, завтрашній день додасть інформації?

ЧОМУ КРИМСЬКА ТАТАРКА МОЛИЛАСЯ ЗА ЗДОРОВ'Я УКРАЇНЦІВ

Друзі розповіли про молодого українця, який торгує на набережній і з усіма покупцями розмовляє лише українською. Звичайно,

І що ж — тепер всі ці ялтинські вивіски будуть лише російською?

не міг не познайомитися з таким «унікумом». Наступного дня розшукав його і розмовляв ледь не годину. Виявилось, що Володимир Гаврилюк родом з Вінниці, але в Криму живе багато років, одружений, має сина. Уміє ладити з кримчанами, товаришує з представниками багатьох національностей. Ялтинці відповідають корінному подолянину взаємністю. Якщо, працюючи на будівництві з «болгаркою», Володимир серйозно травмував три пальці, причому один з них був відрізаний повністю. Виникла доконечна потреба в складній операції. Лікарі вважали, що є невеличкий шанс, крихітна надія на те, що відрізаний палець приросте. Друзям, родичам навіть радили молитися в церкві, аби операція пройшла успішно. Тоді ж знайома кримська татарка казала, що також буде молитися в мечеті за вдалу операцію і за повне одужання. Коли Володимир запитав: «Чому ви, кримська татарка, так переживаєте за мене, українця? Адже я поки не зробив вам нічого доброго?». На це представниця корінного народу відповіла так: «Просто ти — хороша людина. Тому переживаю за тебе, молюся і хочу, щоб все було добре...». Коли ялтинці розповідали мені цю історію, я подумав: очевидно, в цьому й секрет гармонійного вродання вінничанина в кримські реалії. Все дуже просто: будь доброю людиною і ніколи не відмовляйся від своєї позиції. Поганих людей на світі не так вже й багато. Скрізь переважають нормальні люди. А в такому дивовижно красивому місті, як Ялта, й поготів. Володимир Гаврилюк любить Ялту за філософський спокій і мудрість. Тут справді ніхто нікуди не поспішає. А якщо хтось із місцевих і поспішає, то він губиться у велелюдному морі відпочиваючих. Надивившись свіжим морським повітрям, намиливавшись красою гір і Чорного моря, останні нерідко починають мислити, як філософи. На підтвердження своїх слів Володимир навів приклад:

— Якщо до мене підійшли білоруси і довго слухали, як я розмовляю з сином. Потім, трішки відійшовши убік, почали про щось сперечатися. Я зрозумів, що говорять про рідну мову. Мовляв, цей українець у зросійщеній Ялті не боїться розмовляти українською, а ми, живучи у білоруській столиці Мінську, чомусь спілкуємося виключно на «общепонятном». Ні, треба й нам, білорусам, повертатися до рідної мови... Мені було приємно, що моя принципова мовна позиція вплинула на сябрів. А ще був молодий луганчанин, який ледь не плакав від розчулення, почувши мою українську. Він говорив про те, що й сам дуже хотів би розмовляти мовою дідів-прадідів у рідному Луганську. Але як до цього поставиться російськомовна більшість? Я порадив йому бути собою і нічого не боятися. Втім, не знаю, як сприймалася б моя українська в депресивному шахтарському регіоні, десь у Донецькій чи в Луганській області. Може, там, де бідність і безробіття, інший дух? Добре, що в Ялті я не відчуваю якоїсь агресії.

Слухаючи кримчанина, я думав: звісно, Ялта Ялтою, але вирішальну роль тут відіграє принципова позиція українця. А також його позитивні людські риси. Такого шануватимуть і кримські татари, і білоруси, і свої ж родакі.

«ЕСЛИ БЫ ВСЕ УКРАИНЦЫ БЫЛИ ТАКИМИ КАК ТЫ, МЫ БЫ ЖИЛИ НОРМАЛЬНО...»

Володимир вважає, що відносна проукраїнськість Ялти пояснюється тим, що в місті багато освічених українців. Може, вони і

відрізняються від лів'янів за рівнем патріотизму, але принаймні не відчувають антипатії до української мови. І їх українською вивіскою ніяк не образили. До того ж Ялта, на відміну від Севастополя, є суто курортним містом. Місцеві мешканці не «обробляються» ідеологічно так, як севастопольці. Але й Севастополь не є безнадійним — вважає Володимир. З часом і «город русских моряков» стане толерантнішим. Наводить приклад:

— Якщо у День незалежності я повів у Севастополь виставку майстрів ручної роботи. Одягнув вишиванку і постановив для себе, що хоч це й Севастополь, буду розмовляти лише українською. І люди сприймали мою україномовність нормально. Десь під вечір підходить до мене чоловік років 40-50 і починає спілкуватися російською. Ну, а я до нього — українською. Тоді чоловік почав мене розпитувати — звідки я і чому розмовляю українською. «Ты в Криму давно живеш?» — питає. Відповідаю, що 14 років. «А откуда сам?». З Вінниці — кажу. Потім цей чоловік кудись відлучився, а через деякий час підійшов знову. «У тебя есть дети?». Так, маю сина... Тоді севастопольці каже: «Хочу сделать твоему сыну подарок...». Я висловив своє здивування, мовляв, не встиг же тобі, чоловіче, зробити нічого доброго. А він: «Просто мне понравилось, что ты по-украински спокойно, без надрыва говоришь с людьми. Если бы все украинцы были такими, как ты, мы бы жили с ними нормально». Потім рішуче простягнув мені цифровий годинник: «Это для твоего сына...».

«Я САМА ХОХЛУШКА, НО МНЕ ТАК ПРАВИТСЯ РУССКИЙ...»

Втім, кримчанин з 14-літнім стажем вважає, що в Ялті, попри її відносну (на загальнокримському тлі) толерантність, українці гуртуються не так вже й активно. В усякому випадку канадська модель (коли саме етнічні українці зберігають українську мову) тут не спрацює. Можна навіть говорити про якусь кримську модель утвердження українськості. Це коли юна вірменка чи кримськотатарський підліток впевнено перемагають у мовному конкурсі Петра Ящика, зате від українців нерідко можна почути щось на кшталт: «Я сама хохлушка, но мне так нравится русский язык!». Володимир це засмучує. А я думаю, що трагедії з цього робити не треба. У будь-якій справі треба чіплятися за позитив. Зрозуміло, що у багатьох кримських українців зашкалює любов до російської мови й культури, тоді як свою можуть забути. За звичкою ми зневажаємо відступників, але тут подібні приклади можуть слугувати «тараном» у розмовах з непробивними шовіністами. Мовляв, шануйте наше так, як ми шануємо ваше. І тоді з'являться кримські росіяни, які прибувають до українського берега. Поки що таких не багато, але ж є. І, повірте, є навіть в Севастополі! Спілкувався з такими, тому запевняю, що це не фантастика. Звичайно, такі «проліски толерантності» в Криму ще не бувають пишним цвітом, але вже пробиваються де-не-де. З часом їх буде набагато більше. Головне, не сподіватися, що в Криму працюватимуть виключно галицькі чи якісь там полтавські схеми.

А я пригадав, що років 10-15 тому ми зі Світланою Кочергою мріяли про те, щоб люди на ялтинській набережній ходили у вишиванках і розмовляли українською. Такі собі галицько-волинські «десанти» на короткий час... А тут вже й місцеві українці ризикують пропагувати рідну мову своїм особистим прикладом. Ні, такі час не стоїть на місці. Звичайно, не можна сказати, що приносить лише позитив, та все ж хорошого приносить більше, ніж поганого.

ПРОУКРАЇНСЬКИЙ ХАРКІВ'ЯНИН ПРОПАГУЄ В ЯЛТІ ПОЛКРАЇНЦІВ І ТОЛЕРАНТНІСТЬ

Того ж дня я був свідком масових танців на набережній. У них брали участь здебільшого люди середнього і старшого віку. Мабуть, вік визначався запропонованими мелодіями — переважно останніх радянських десятиліть. Спочатку почув добре всім відому білорусь-

В. Гаврилюк з хрещеником Ярославом

ку «Вы шуміце, шуміце нада мною, бярозы» у виконанні ансамблю «Верасы», потім підряд декілька українських, російських. Подумав, що хтось пропагує виключно три східнослов'янські культури. Потім зрозумів, що палітра значно ширша, бо були й молдавські, кавказькі мелодії. Одним словом, вечірня набережна Ялти приємно радувала толерантністю і зовсім не нагадувала одностороннього проросійського Севастополя. Серед танцюючих був і молодий вірменин. Він залюбки танцював під українські мелодії, але був не проти чогось темпераментнішого, кавказького. І тут виявилось, що харків'янин Олександр Сорока, який і був головним організатором танців на набережній, має в своїй фоновій практично все. І лезгинку, і хайтарму, і латиноамериканські мелодії, і все, що тільки душа відпочиваючого забажає. Цей організатор відпочинку приїжджих був справжнім унікумом. Хоч головою метою Сашка, певно ж, був заробіток, але, видно, великий досвід роботи в Ялті наштовхнув на думку, що толерантність є загалом вигращною. Для курортного міста значно прийнятніше пісенне і танцювальне розмаїття. І якби автор ідеї народних гулянь на набережній вирішив обмежитись однією лише «баринею», то не мав би такого успіху.

В УКРАЇНСЬКИЙ САДОЧОК — ЗА 15 КІЛОМЕТРІВ

Родина Гаврилюків вирішила віддати свого сина в український садочок. Дехто з приятелів переконував, що цього не варто робити. Адже все одно українська там звучить лише під час занять, у коридорах же всі розмовляють російською. І все ж кримчанин з вінницьким корінням вирішив зробити вибір на користь бодай такого, «формально українського», садочка:

— У російському не вчать ні колядок, ні щедрівок, — каже Володимир. — Там можна почути хіба що: «У солдата выходной, пуговицы в ряд». І якщо в такому садочку дитина привітається: «Доброго ранку», то на неї всі дивитимуться, як на інопланетянина. В усякому випадку навряд чи обійдеться без глузування, без отого «хі-хі» і «ха-ха», на що дошкільнята реагують болісно. А хто ж захоче такого для своєї дитини? І вийде так, що родина і дитячий навчальний заклад тягнуть дитину в різні боки. Це добре, що в Ялті є український дитячий садок, але возити туди дитину доводиться з Гаспри за 15 кілометрів. Поки триває пляжний сезон, це не дуже відчувається, бо я й так щодня їжджу в Ялту. Але коли він завершується, возити сина досить накладно у фінансовому плані. Тому хотілося б, щоб українських садочків у Криму було значно більше. А поки що доводиться виховувати сина... власним прикладом. Він бачить, що я розмовляю державною мовою скрізь і завжди. Із своїм хрещеником я також розмовляю лише українською. Адже він також українець, і у нього не повинно бути жодних мовних комплексів...

Того дня мені не вдалося побачити сина Володимира Гаврилюка. Затем побачив його хрещеника — мама прогулювалася з малим Ярославчиком по набережній. Вирішив зробити фото. І погодься — воно дуже виразне. Видно, що між цими двома ялтинськими українцями існує довіра і взаємна симпатія. Сергій ЛАЩЕНКО

СЛАВА УКРАЇНЕ! — І ЖЫВЕ БЕЛАРУСЬ!

Сергій ЛАЩЕНКО:

— Дякую усім, хто привітав мене з ювілеєм. Але це привітання з білоруських теренів хотів би подати з певним доповненням. Мої білоруські друзі знають і цінують «Кримську світлицю», перш за все, завдяки великій кількості перекладів з білоруської, зроблених чудовим кримським поетом Данилом Кононенком. Їх, у міру своїх сил, я намагався послідовно пропагувати в білоруському культурницькому середовищі. Тому ці теплі побажання відомого громадського діяча Білорусі — колишнього лідера Білоруського народного фронту Вінцука Вячорки

В. Вячорка

варто б адресувати не лише мені, але й шановному Данилу Андрійовичу: — Дарагі друзя Сергію! Хаця ўсе юбілей — рэч умоўная (уявім сабе, каб у нас было 7 пальцаў на руцэ), але вельмі добра, што бываюць такія нагоды. Я цябе ад душы віншую (і далучаюцца мае дзеці), зычу найперш здароўя, усялякай памыснасьці і шанунку, а імпапу, каштоўнасьцяў, упартасьці, прафэсіяналізму табе не займаць!

Хай сьвідучь нягоды, хай здзейсьняцца ўсе мары і спадзевы — і твае асабістыя, і звязаныя зь лепшаю будучыняй тваёй Бацькаўшчыны Украіны. Ты ўвогуле ўнікальны чалавек, чалавек эпохі Адраджэньня, бо ты ўсім сваім жыцьцём зьнітоўваеш у адно памкненьні да свабоды й адраджэньня некалькіх народаў, у тым ліку майго — беларускага. Ты нацыяналіст усіх адроджаных нацыяў — і гэта фэнаманальна. Так што трымайся, дружа. Слава Украіне! І жыве Беларусь!

Д. Кононенко і С. Лашченко

Р. S. Хто ведає, можа прычакаем мы з табой нармальнай будучыні нашых наро-

даў, тады цалкам заслужана атрымаеш Сапраўдную Беларуську ўзнагароду.

СВЯТИЙ ПАТРІАРХ ТАРАСІЙ – ПОСТАТЬ ЦЕРКОВНОЇ ІСТОРІЇ

Що не кажіть, але батьки Шевченка не випадково назвали свого сина Тарасом. Народився він 9 березня, у переддень вшанування за церковним календарем Святого патріарха Тарасія, а спочив у Бозі наш Кобзар 10 березня, в день усупня свого небесного покровителя.

То хто ж він, Святий Тарасій?

Коли царгородський патріарх Павло III через погрози фізичної розправи, висловлені цісарем Левом IV, підписав еретичний акт про невизнання святих ікон, зрікся патріаршого престолу й 781 року смиренно закінчив своє життя в монастирі, його наступником, за порадою самого ж Павла III, одностайно обрали писаря молодого цісаря Костянтина I його матері Ірини – Тарасія (Тараса).

Тарасій, який походив зі старовинної християнської родини царгородських вельмож, спочатку противився такому обранню, бо вважав, що патріархом повинен бути обраний священник, духовна особа, а не світська, навіть якщо вона і ревний християнин. Та все ж змирився з волею інших. Однак при цьому наполіг: таке рішення має бути підтвержене Вселенським Собором.

У часі вибору Святого Тарасія (звісно, він був канонізований Церквою після своєї смерті) патріархом іконоборча війна вже йшла на спад. Бо цариця Ірина, яка управляла державою замість свого десятилітнього сина Костянтина IV (до речі, той згодом завдав чимало клопотів патріарху Тарасію), була правдивою християнкою, своїм впливом намагалася зупинити пересліду-

вання священників, монахів та вірних за вшанування святих ікон.

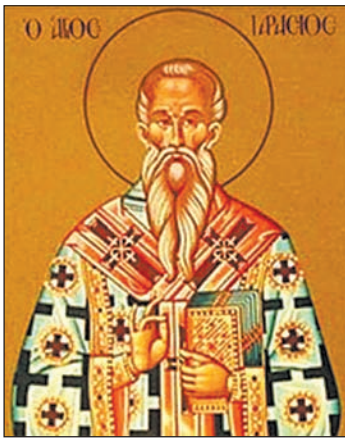
Собор мав відбутися 786 року. Коли ж зібралися всі єпископи, іконоборці підбурили військо до бунту, що загрожувало учасникам Собору вірною смертю. За бажанням цариці Ірини проведення Собору відклали на наступний рік. Тоді всі 360 єпископів підтвердили патріарші повноваження Тарасія й визнали необхідним вшанувати святи ікони. Це був Сьомий Вселенський Собор.

Послушний соборним постановам, патріарх Тарасій ретельно потрудився над їхнім впровадженням.

Сам він вів аскетичне життя, їв обмаль, багато молився, жорстко, безцеремонно ставився до тих (зокрема духовенства), хто порушував принципи християнської моралі. Зневажав цісаря Костянтина IV за його постійні подружні зради, невірність і безглузде втручання у справи Церкви. Тим, звісно, викликав ненависть і самого цісаря, і вельмож, і багатьох представників духовенства, наприклад, за критику останніх щодо їхнього розкішного життя, чревоугодство, грошлюбство, пихатість, марнослів'я, а головне – втрату духовності.

Вороги постійно зводили на патріарха Тарасія наклепи, а то й жадали відвертої помсти за сказану правду. Тоді йому було непереливки, але Бог оберігав Тарасія...

Тільки за часів правління цісаря Никифора, який, до речі, прийшов до влади через змову, але

прийшов, аби врятувати державу й християнську віру, Святий Тарасій зміг вести відносно спокійне життя, сповна віддався духовним справам, а не політичним інтригам.

Помер Святий Тарасій 806 року на 22-му році патріаршого служіння. Його поховали у монастирі над Босфором. Цю обитель він сам же і збудував. Гріб Святого Тарасія Господь прославив численними дивами зцілення хворих.

Загалом цей патріарх відзначався доволі непокірною вдачею, бунтівничим характером. Та й ім'я «Тарас» у перекладі з грецької – «бунтар», «непокірний».

Ось тут знову повернемося до постаті Тараса Шевченка. Духом бунтарства, непокори, непримиренності щодо фальші, жорстокості, несправедливості, здирицтва був сповнений його характер, як і творчість нашого Кобзаря. І цьому годі заперечити! Чи закономірно таке?.. Не вдаюся в астрологію та гадання на іменах, бо ставлюся до цього скептично, та все ж – поміркуюмо...

Тарас ЛЕХМАН, журналіст

ВШАНУВАЛИ НОМАНА ЧЕЛЕБІДЖИХАНА

23 лютого кримські татари Севастополя за участі українців міста відзначили роковини загибелі Челебі Челебієва (Номана Челебіджихана), кримськотатарського політичного і державного діяча, одного із організаторів першого Курултуга. Подія відбулась на площі Повсталих, на місці, де колись була міська тюрма.

Промовці наголошували, що Номан Челебіджихан виступав за рівноправ'я всіх народів, що живуть у Криму: «Наше завдання – створення такої держави, як Швейцарія. Народи Криму є прекрасним букетом, і для кожного народу потрібні рівні права й умови, бо нам іти пліч-о-пліч».

Жалобні промови на мітингу намага-

лись вигуками та криками: «Росія! Росія!» зіпсувати агресивні молоді люди, яких зібралось до 40 осіб, але провокація не вдалась.

Микола ВЛАДЗІМІРСЬКИЙ

У РОСІЇ ПАТРІАРША ДРУКАРНЯ СТВОРИЛА КАЛЕНДАР... ЗІ СТАЛІНИМ

Патріарший видавничо-поліграфічний центр Свято-Троїцької Сергієвої Лаври надрукував календар на 2014 рік з зображеннями Йосипа Сталіна. Про це повідомляє Lenta.ru з посиланням на публікацію доктора історичних наук, професора РДГУ Михайла Бабкіна в Живому журналі.

Користувач виклав фотографії декількох сторінок календаря. З випускних даних стає відомо, що макет календаря був виготовлений видавничим центром «Достинство», а надрукований у патріаршій друкарні.

Широку увагу до публікації було привернуто після того, як 7 січня пост з календарем передрукував у своєму Живому журналі протодіякон Андрій Кураєв. ВД «Достинст-

во», що спеціалізується на патріотичній тематиці, раніше випустив кілька видань, присвячених Сталіну, зокрема, календар з фотографіями радянського вождя на 2013 рік.

Одночасно в каталозі видавничого дому присутні альбоми та календарі з зображеннями розстріляних радянською владою імператора Миколи II і царської сім'ї.

Патріарший видавничо-поліграфічний центр Свято-Троїцької Сергієвої Лаври займається як виготовленням власної друкованої продукції, так і друком чужих видань на замовлення. Представники Московського патріархату Російської православної церкви раніше неодноразово критично відгуквалися про діяльність Йосипа Сталіна. Зокрема, в 2010 році заступник голови відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського патріархату ігумен Филипп від імені митрополита Волоколамського Іларіона заявив, що «за Сталіна була створена нелюдська система, і ніщо її не може виправдати: ні індустріалізація, ні атомна бомба, ні збереження державних кордонів, ні навіть перемога у Великій Вітчизняній війні, бо всього цього домігся не Сталін, а наш багатонаціональний народ». У часи перебування Сталіна при владі багато православних священників зазнали репресій, а храми були зруйновані. Крім усього іншого, в 1931 році за наказом Сталіна був підірваний храм Христа Спасителя в Москві.

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

БЕРЕЗЕНЬ

1573 р. — Іван Федорович заснував у Львові першу в Україні друкарню, про існування якої точно відомо історикам.

1946 р. — псевдособор у Львові під тиском комуністичної влади і згідно з планом КДБ СРСР скасував Берестейську унію 1596 р. Початок знищення Української греко-католицької церкви. Ініціативна група була у складі трьох священників: Гавриїла Костельника, Михайла Мельника, Йосипа Пельвєцького як представників трьох єпархій Галицької митрополії: Львівської, Перемиської і Станіславівської. Проте жодного єпископа Української греко-католицької церкви на цьому соборі не було. У сучасній УГКЦ цей собор іменується псевдособором.

Народився: 1940 р. — Леонід Осика, український режисер, сценарист. Один із представників «поетичного кіно». Заслужений діяч мистецтв УРСР (1988). Народний артист України (1998).

Л. Осика

Помер: 972 р. — загинув князь Святослав Завойовник. 1908 р. — Володимир Антонович, український історик, археолог, етнограф.

1865 р. — театр Омеляна Бачинського зі Львова на Шевченківському вечорі в Перемишлі вперше виконав гімн «Ще не вмерла Україна». 1930 р. — у приміщенні Харківського театру розпочався показовий процес над учасниками «Спілки визволення України», який тривав 40 днів і закінчився ув'язненням кількох десятків представників української інтелігенції.

1934 р. — у Києві засноване видавництво «Веселка».

Народилися: 1814 р. — Тарас Шевченко, український поет, письменник, художник, графік, громадський діяч, фі-

лософ, політик, фольклорист, з точки зору багатьох українців — духовний батько сучасного українського народу, людина, яка присвятила своє життя збереженню і поширенню самобутньої народної мудрості, тісно пов'язаної зі стародавньою православною козацькою культурою і звичаями України.

Член Кирило-Мефодіївського братства. У вправах на історичну тему показав боротьбу українського народу проти соціального й національного поневолення.

1862 р. — Микола Пимоненко, видатний художник. Помер 1912 року у Києві. На його посмертній виставці у Петербурзькій АМ 1918 року було експоновано 715 картин, у тому числі 112 рисунків олівцем.

1886 р. — Георгій Нарбут, український художник, графік, ілюстратор, автор перших українських державних знаків (банкнот і поштових марок), один із засновників і ректор Української академії мистецтв.

Творчість Георгія Нарбута — це яскрава сторінка в українському мистецтві. Його цілком справедливо називали одним з найвизначніших графіків сучасності. Визначним досягненням Нарбута і всієї української графіки є його «Українська абетка», в якій художник досяг граничної простоти й водночас вишуканості композиції, малюнка й кольору.

1878 р. — у Женеві випущено кишенькове видання «Кобзаря» Тараса Шевченка.

1992 р. — Україну прийняли до Північноатлантичної Ради співробітництва.

Народилися: 1787 р. — Устим Кармелюк, український національний герой, керівник повстанського руху на Поділлі у 1813-1835 роках проти національного і соціального гніту. 1842 р. — Микола Лисенко, укра-

їнський композитор («Наталка Полтавка», «Тарас Бульба», «Енеїда»), піаніст, диригент, педагог, збирач пісенного фольклору, громадський діяч. Автор музики церковного гімну «Боже Великий Єдиний». Твори Лисенка вийшли у 1950-1959 рр. у Києві в 20 томах. Його заслугою було те, що він вивів українську народну пісню на широку професійну сцену, став основоположником національного напрямку української музики. Його по праву можна назвати одним із стовпів, на якому тримається національна свідомість українця. Помер у Києві 1912 року.

Т. Шевченко

1904 р. — Докія Гуменна, українська письменниця, член ОУП «Слово». Літературна діяльність почалася в Україні в середині 20-х років. Її літературна спадщина становить понад 30 томів.

1953 р. — Тарас Петриненко, український співак, поет, композитор. Один з найкращих тенорів України. Син Діани Петриненко.

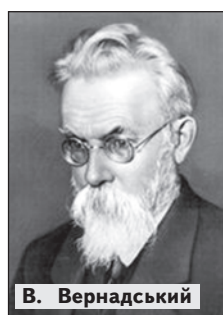
Померли: 1861 р. — Тарас Шевченко, видатний український поет. 2004 р. — Борислав Брондуков, актор, народний артист України.

Народився: 1816 р. — Олександр Афанасьєв-Чужбинський, український та російський письменник, етнограф, фольклорист, історик, мовознавець. Померла: 2001 р. — Галина Гордасевич, письменниця, політ'язень, відома донецька поетеса, член Спілки письменників України, співзасновниця Донецького Товариства української мови та Донецького Крайового Руху. Була активним громадським і політичним діячем.

1917 р. — у Петербурзі відбулась 20-тисячна українська маніфестація під національними прапорами. 1928 р. — під час пленуму ЦК КП(б)У Лазар Каганович оголосив наркома освіти Юрія Шумського лідером українського буржуазного націоналізму.

Народився: 1888 р. — Антон Макаренко, український письменник («Педагогічна поема», «Прапори на баш-

Народився: 1863 р. — Володимир Вернадський, український вчений, основоположник геохімії, біогеохімії, радіогеології, творець вчення про біосферу, її еволюцію і перетворення під впливом людини в ноосферу (сферу розуму), перший президент Академії наук України.

В. Вернадський

1672 р. — у Батурині козацька старшина за підтримки начальника московської залоги заарештувала гетьмана Лівобережної України Дем'яна Многогрішного, який старався змістити гетьманську владу, провадив виразну антимосковську політику, спрямовану на захист інтересів України, намагався відіграти Лівобережжя від Москви і об'єднати його з Правобережжям під протекторатом Туреччини, про що провадив таємні переговори з Петром Дорошенком.

1917 р. — до Києва із заслання повернувся Михайло Грушевський. 1949 р. — у Канаді розпочала діяльність Українська вільна академія наук.

1961 р. — «Чорний понеділок» у Києві. Внаслідок техногенної катастрофи поблизу Куренівки (Бабиного Яру) загинуло понад 1 500 місцевих мешканців, а також пасажирів міського транспорту, що потрапив у зону лиха.

Влада тривалий час приховувала масштаби та наслідки аварії. Інформація про куренівські події подавалася жорсткій цензурі, багатьох загиблих ховали на різних кладовищах у Києві та за його межами, вказуючи у документах та в написах на могилах різні дати та причини смерті.

1997 р. — Україна та НАСА підписали договір про політ у космос українського космонавта. Ним став Леонід Каленюк.

Народилися: 1888 р. — Антон Макаренко, український письменник («Педагогічна поема», «Прапори на баш-

тах») та педагог. 1932 р. — Тарас Гунчак, український історик (США), член Американської асоціації сприяння розвитку науки, Української академії мистецтв і наук. Ініціатор та реалізатор багатьох видавничих та наукових проєктів в Україні (зокрема, 9-томного видання «Тисяча років української суспільно-політичної дум-

ки», 2001 р.). 1950 р. — Володимир Сергійчук, український історик, політик, письменник, професор, директор Центру українознавства Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка (2000-2007 рр.), академік Академії наук Вищої школи України.

1960 р. — Юрій Андрухович, український письменник, поет та есеїст. 1985 року разом з Віктором Небораком та Олександром Ірванцем заснував поетичну групу Бу-Ба-Бу, котра однією з перших почала відновлювати в українській літературі карнавальні та буфонадні традиції, продемонструвала успішний приклад творення соціо-культурного міфу.

У часописі «Сучасність» вперше побачили світ найвагоміші прозові твори письменника: «Рекреації» (1992), «Московіада» (1993), «Перверзія» (1996), видані у 1997 році окремими книгами, есей «Центральна східна ревізія» («Сучасність», 2000, № 3).

Твори Андруховича перекладені польською, англійською, німецькою, російською, угорською, фінською, шведською, іспанською, чеською, словацькою мовами й есперанто.

Померли: 1927 р. — Дніпрова Чайка (Людмила Василівська-Березина), українська письменниця та поетеса.

2003 р. — Ярослава Стецько, українська політична діячка, журналістка, дружина Ярослава Стецька. Співорганізатор Червоного Хреста УПА, жіночої мережі і юнацтва ОУН.

Ю. Андрухович

СЕРЦЕБИТТЯ СТОЛІТЬ ПУЛЬСУЄ В ЖИВОПИСІ НУРІ ЯКУБОВА

Приводом для розмови за «круглим столом» у Всеукраїнському інформаційно-культурному центрі про минуле і сучасне традиційної житлової архітектури Криму стала розгорнута у виставковому залі експозиція картин «Повернення забутої гармонії» заслуженого художника Автономної Республіки Крим Нурі Якубова. За місяць демонстрування її подивилися десятки відвідувачів, залишивши у книзі відгуків свої захоплені враження від побаченого.

Для створення цієї серії архітектурних пейзажів, сповнених світлою печаллю про Крим, який зникає, художник здійснив велику дослідницьку роботу в архівах і на місцевості, зібрав листівки, проаналізував гравюри минулих віків і на їхній основі відтворив у художній формі багато споруд культури і традиційного кримськотатарського житла, яких уже немає в дійсності.

Гурзуф і пам'ятка природи Ай-Серез поблизу Судака, вулички міста Старий Крим зображені Нурі Якубовим з такою реалістичною достовірністю, що хочеться зайти в затишні дворики з оббитим виноградом і розквітлим трояндами, а за його мечетями і житловими будинками можна вивчати особливості древньої архітектури та інтер'єру кримських татар. Інтерес до цієї теми він проявляв ще в Узбекистані, коли олівцем робив перші начерки в рідному місті Янгіюль Ташкентської області. Після закінчення з відзнакою Республіканського художнього училища ім. П. Бенкова навчався в Московському художньому інституті ім. В. Сурикова.

— Подивися на свою душу та серце і скажи: хто ти, звідки родом? — говорили студентам викладачі, розкриваючи духовну сторону професії живописця.

У 1991 році Н. Якубов уперше приїхав у Крим на літню навчальну практику.

— Нас було десять студентів різних національностей з колишнього Союзу і навіть іноземці, у тому числі двоє татар, — розповідає художник. — Поселилися в Корейзі біля підніжжя гори Ай-Петрі. І його вулички, дорога в селище стали тоді для мене відкриттям усього Криму. Те, що душа шукала багато років у різних місцях країни, очі знайшли тут.

За два місяці він намалював десять картин і всі вдалі. Це були матеріалізовані на полотні його особисті переживання і серцебиття з деталями, без яких, на думку художника, не можна полюбити в живописній роботі. Корейзі до найменших дрібниць відкрив перед ним такий величезний пласт світу, який з того часу головною лінією пронизує всю його творчість.

Коли Н. Якубова запитують, що він найбільше любить малювати, відповідає:

— Старий Крим.

І має на увазі не лише місто з такою ж назвою та давньою — Солхат, де живе останніх двадцять років, а весь півострів. Він ходив вулицями Бахчисарая, дивився на сучасний шифер та асфальт, і в уяві виникав колишній образ міста зі старою черепицею і кам'яною бруківкою. А під час поїздки по Туреччині в місцях, де проживають вихідці з Криму, йому відкрилися справжні раритетні скар-

нічого цього немає!

А він і не претендує на фотографічну точність, бо його роботи — не копії дійсності чи старовинних будівель. Для нього головне — створити художній образ з національним колоритом і духом, в якому сучасність поєднується з минулим. А коли в роботі над архітектурним пейзажем за чорно-білими ескізами минулих віків, наприклад, мечетей Бейбарса чи Узбека в Старому Криму, відчуває труднощі з підбором кольорових відтінків у певну пору дня, підказку шукає за вікном своєї майстерні, через яке видно збудовані в дворі з каменю навіси під черепицею.

Кожен зображений художником дім — не проста реконструкція чи місце з дахом, під яким можна сховатися від дощу. Він малює його так, як бачить сьогодні, наповнюючи своїм світловідчуженням та душею. І ця реалізована живописна мета, поєднана з професійною пристрасною та інтересом до власних національних коренів, дала підстави спікеру кримського парламенту і будівельнику Володимирі Константинову сказати про виставку Нурі Якубова під час її демонстрування в будинку Верховної Ради АРК:

— От це — справжній Крим! Відсутність глянцю і нарочитості в картинах, гаряче кримське літо з

кого району і створення на базі цього села, яке раніше називалося Махулдур, тобто родюче, культурно-етнографічного комплексу.

Місця тут дуже живописні: пасмо гір Ай-Петрі, верхів'я ріки Бельбек, недалеко розташований Великий каньйон Криму з ландшафтним заказником, цікава історична забудова, яку потрібно і ще можна врятувати. На папері розроблялися різні проекти етнографічного та екологічного туризму з місцевою національною родзинкою. Було опубліковано з цього приводу багато статей у засобах масової інформації. На жаль, через юридичні незгодження з власниками запланованих для рета-

та амулетами з магічною символікою, оздоблення стін орнаментами та аплікацією. Це був цілий комплекс розуміння життя предками, про який розповіла дослідниця кримськотатарського мистецтва, поетеса Майє Абдулганієва. Наприклад, у кімнаті нареченої близько трьохсот вишитих нею для посагу головних дівочих уборів — марама розвішувалися на спеціальній каруселі. Ця нарядна конструкція мала магічну силу і солярну символіку. Колись через такої ж круглої форми шанирак — місце зверху юрти — здійснювався контакт мешканців з небом і сонцем.

Такий же спокій і гармонія панують в інтер'єрі, що більше нагадує музей старожитностей, і на одній з картин Н. Якубова. Здається, що сюди от-от зайде людина з ще однією прикрасою на диван чи стіні. Це може бути килим, панно чи якась вишукана особиста дрібничка: вишита сумочка, скринька, металевий браслет із коштовним камінням. Можливо, саме тому ця картина демонструється автором незавершеною, без назви, і кожен відвідувач може додати в неї свій предмет, що є для нього талісманом. Цим художник хоче підкреслити, що в інтер'єрі власного дому кожен сам повинен обирати з багатьох напрацьованих предками варіантів такий стиль, який йому найбільше підходить, бути його творцем.

Ми сьогодні перебуваємо на точці неповернення багатьох архітектурних споруд кримських татар, типових зразків житлової забудови. Наприклад, із колишніх 1600 культурних будівель нині збереглося лише 60. А через двадцять-тридцять років і вони можуть бути втрачені назавжди. На початку 90-х років минулого століття після повернення з депортації дехто з кримських татар пробував щось сам майструвати, щоб зупинити процес старіння чи руйнації дорогих серцю будівель, речей, сімейних реліквій. А група національних архітекторів подивилася на карту Криму і об'єдналася в асоціацію для вироблення єдиної стратегії колективних дій. Її представник Ренарт Саранаєв розповів, які спроби робилися щодо реставрації автентичних житлових споруд у Нагірному Бахчисарайсь-

конструкції будівель роботи не були виконані. А велика за проектом реставрація села на практиці обернулася відновленням лише двох закритих колодязів. Усього їх було впорядковано в Бахчисарайському районі більше тридцяти, чому безмежно зрадили місцеві жителі. Ім тепер і воду є де брати, і кожне джерело, накрите дахом із декоративним оздобленням малих скульптурних форм, набуло красивого і неповторного вигляду.

З ініціативи Р. Саранаєва реставрована одна садиба в селі Багата Ущелина, що до 1945 року називалося Коклюз, звідки родом його предки. Нині там приймають гостей і проводять екскурсії з традиційної кримськотатарської архітектури. Змінюються, за його словами, і в цілому підходи до нового житлового будівництва. Все більше замовників проектувальних робіт прагнуть поєднувати в своєму домі традиції предків з сучасними конструкціями і матеріалами, наприклад, обходитися без бетону, покрівлю зводити з використанням старої черепиці, що екологічно, тепло і комфортно. В селі Білому, приміром, батько з сином споруджують саманний дім з глини і соломи. Все частіше для освоєння цих древніх будівельних технологій на півострові почали засновуватися цілі школи з вивчення специфіки роботи з деревом, глиною, керамікою.

Про середовище забутої гармонії як натхненний чинник у творчості поетів, письменників, художників і композиторів говорили в своїх виступах завідувач виставково-експозиційного сектора ВКЦ Ельміра Черкезова, кримчачка поетеса Ніна Бакші.

В архітектурі, як у літописі з каменю, відображається все наше життя. Вона, за словами письменника М. Гоголя, зберігає пам'ять про народ навіть тоді, коли вже нічого про нього не говорить. Тож на цьому синтезі традиційної і сучасної забудови нам і потрібно жити, зберігаючи все краще з минулих віків, відновлюючи втрачене, а нове створювати з таким розрахунком, щоб у регіону був свій самобутній, ні на кого не схожий архітектурний вигляд.

Валентина НАСТІНА

потьмянілою зеленню і пилом, за словами генерального директора ВКЦ Миколи Кузьміна, допомагає краще зрозуміти атмосферу і простір минулого, вібрацію тогочасного суспільства з майновим розшаруванням і рівнем релігійності. А ландшафти півострова, особливості клімату його степової зони і Південнобережжя визначили типи житлової архітектури, різновиди конструктивних і функціональних елементів яких проаналізували у своїх виступах архітектор Наїле Валеева і художник Олександр Кропко.

В інтер'єрі житла, яке було багатофункціональним, привертають увагу сакральні елементи. Свої вірування про захист дому від злих сил кримські татари вкладали в поєднання квадратних та овальних конструкцій кімнат, наповнення їх різними декоративними виробами

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театральні-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com